

OBSAH

Str.

Inspirace

Open your doors through outdoors ! <i>Andrej Kirchmayer</i>	2
Metro není jenom dopravní prostředek... <i>Jana Jurášová</i>	4

Příklady táhnou

Možnosti zážitkového kurzu <i>Karel Štefl</i>	7
Rozhovor s Janou Mikovou, kurátorkou pro děti a mládež <i>Karel Štefl</i>	10
Učení pro život – práce s rizikovou mládeží v rámci projektu realizovaného Programem pro mládež Cena vévody z Edinburghu <i>Alena Jeslínková</i>	12
Kompetencia je potrebná* – predstavuje sa Pressley Ridge Magyarországon Alapítvány (Nadácia Pressley Ridge Maďarsko) <i>Pressley Ridge</i>	17
Let(o) na hran(i)e <i>Ján Spurný</i>	20

Metodika

Kreativní dílny pro děti na okraji <i>Zdeňka Morávková</i>	24
--	----

Recenze

Skautské století <i>Ivo Jirásek</i>	29
---	----

Můj pohled

Smysl zážitkové pedagogiky při práci s dospívajícími z pěstounských rodin a dětských domovů <i>Petr Válek</i>	31
--	----

Open your doors through outdoors !

in [Inspirace](#)

Združenie Academy of Experience (Élményakadémia Közhazsnú Egyesület) založilo koncom roka 2005 dvanásť dobrovoľníkov, ktorí sa rozhodli vo svojom živote venovať výchove mládeže a dospelých a napomáhaniu ich rozvoja. Cieľom združenia je pomocou tzv. „outdoorových aktivít“ a metódou zážitkového vzdelávania (spoznávanie, plánovanie a vyhodnocovanie aktívnym konaním) napomôcť rozvoju jedinca voči sebe aj okoliu. Stredobodom pozornosti nášho združenia je zvyšovanie spoločenskej a osobnej zodpovednosti, zabezpečenie trvalej ekologickej výchovy a pomoc pri začleňovaní do spoločnosti. Naša organizácia umožňuje, aby každý účastník mohol využívať svet zážitkov ako svoju učebňu, v ktorej zažije ozajstné výzvy a dobrodružstvá, ktoré mu pomôžu pri seba rozvoji.

V auguste 2011 sme zorganizovali na vrchu Galyatető v Maďarsku program Open your doors through outdoors! 2, ktorý bol pre nás veľkou výzvou.

Už z názvu s príponou 2 je jasné, že akcia bola druhým dejstvom. Jednalo sa o pokračovanie výcviku trénerov z roku 2010. Tentokrát ale s novými aktérmi a odlišným scenárom. Stálymi účastníkmi desaťdňového programu boli budúci tréneri, ktorí sa rozhodli rozvíjať svoje znalosti nevyhnutne potrebné k vedeniu a podporovaniu skupinami s ktorými pracujú. Chceli sme zorganizovať výcvik, kde by si dychtívi kandidáti mohli na vlastnej koži overiť svoje schopnosti v reálnej situácii. Preto sme ako aktérov pozvali dvadsať detí zo sociálne slabších podmienok, pre ktorých mali naši účastníci zorganizovať päťdňový program.

Predstavte si 20 mladých ľudí od 18 do 20 rokov, medzi ktorými sa nájdú ťažšie prípady takisto ako vyrovnanejší jedinci, ale všetci z nich sú plní energie, majú ohromný zmysel pre humor, sú absolútne jedineční a všetci túžia po láske. Tréneri a adeпти sa snažili pre týchto mladých vytvoriť týždňový rozvojový program plný smiechu, radosti, priateľstva, výziev, výkonov a zážitkov.

Deti pochádzali z Maďarska a zo Slovenska, mladý tréner z Poľska, Česka, Slovenska a Maďarska. Samostatný problém predstavoval fakt, že deti boli väčšinou schopné efektívne komunikovať iba vo svojom vlastnom jazyku, a preto nebolo zostavenie programu pre mladých trénerov vôbec jednoduché.

Program mal dva hlavné ciele: rozvíjanie trénerských schopností v reálnej situácii a obohacovanie sociálne znevýhodnených mladých o „social skills“, pomocou ktorých sa môžu lepšie integrovať do spoločnosti.

Podľa programu mali vzdelávania chťiví kandidáti možnosť počas prvých troch intenzívnych dní vytýčiť osobné ciele, zoznámiť sa, osvojiť si teoretické základy a rôzne spôsoby a metódy zážitkového vzdelávania. Pomocou čerstvých poznatkov a predošlých vedomostí sa potom mohli pustiť do naplánovania päťdňového zážitkového tábora pre mladých, ktorí mali prísť na štvrtý deň. Naši tréneri predali vedomosti behom prvých dvoch dní a počas tretieho dňa dohliadali na proces, pomáhali pri plánovaní programu pre aktérov. V priebehu kurzu metódou coachingu každému účastníkovi

O autorovi

Andrej Kirchmayer

Mgr. Andrej Kirchmayer (1979)
Zamestnanec a interný doktorand na FTK UP v Olomouci, redaktor časopisu Gymnasion, absolvent oboru Rekreatologie, inštruktor a konzultant Štúdia zážitku

Outward Bound Slovensko, inštruktor Prázdninové školy Lipnice. Neziskovému i komerčnému zážitkovému vzdelávaniu sa venuje od roku 1997. Podieľal sa na rozvoji občianskych združení v oblasti zážitkovej pedagogiky Štúdio zážitku, Na pohodu a Prameny.

kirschmayer@outwardbound.sk

Autorovy najpopulárnejší príspevky

Štukológia

Hry - 30. Leden, 2012

Tamagochi

Hry - 30. Leden, 2012

Netradičný orchester

Hry - 21. Březen, 2011

Dabing

Hry - 25. Leden, 2011

Ako sa dostať telu "na telo"?

Članek - 17. Březen, 2011

Články Vydání Autoři

poskytovali rozhovory zamerané na osobný rozvoj. Po skončení programu sme mali k dispozícii ďalšie dva dni, aby sme bez aktérov zhodnotili vykonanú prácu, poskytli účastníkom spätnú väzbu o našich pozitívnych a negatívnych pozorovaniach, aby sme im nastavili zrkadlo a nakoniec ich oboznámili s možnosťami ďalšieho postupu.

Mladých trénerov sme postavili pred ozajstnú výzvu: na prípravu programu malodohromady 24 hodín. Vo vytváraní denných programov si adeпти na trénerov zakladali na predošlých vedomostiach a na spoznaných hrách a aktivitách.

Pri príprave sa mladí tréneri držali metód zážitkového vzdelávania. Opierali sa o niekoľko základných elementov s ktorými vždy pracujeme. Je to „tu a teraz“, zážitok musí byť prítomný počas celej akcie nie ako cieľ, ale ako prostriedok, snažíme sa vytvárať skutočné situácie zo života cestou pomocou zážitkov. Kladieme veľký dôraz na citové a fyzické bezpečie, inšpiráciu berieme z princípov challenge by choice a learning by doing.

Skupiny boli poverené interaktívnymi úlohami na riešenie problémov, počas ktorých museli jedinci zladit' svoje nápady s ostatnými. Keďže sa jednalo o outdoor, samozrejme sme účastníkom zabezpečili aj vysoké a nízke lanové prekážkové aktivity, veď pomocou týchto hier si každý môže skúsiť posunúť svoje hranice o trochu ďalej. Veľkú časť desaťdňového pobytu tvorila aj expedícia, v rámci ktorej sa účastníci rozdelili na dve skupiny a pod vedením detí sa mali dostať od penziónu k určitému bodu, stráviť tam noc a vrátiť sa na druhý deň. Organizáciu cesty a prenocovania sme prenechali deťom. Zodpovedali za to, aby sme k cieľu dorazili ešte pred zotmením, museli strážiť a udržiavať ohnisko, uvariť večeru a samozrejme boli zodpovední aj za vytvorenie správnej atmosféry. Na doplnenie týchto prvkov sme využívali reflexné techniky – drámu a divadlo, kreslenie, hudbu, meditáciu, rozhovory v malých skupinách – ktoré pomáhajú pri porozumení a spracovaní zážitkov.

Na konci desiateho dňa sa mladý tréneri mohli zúčastniť lezenia na skalách, čo bolo **poslednou** fázou ponorenia sa do sveta, ktorý túžili spoznať.

Odpoveď na otázku kto sa naučil viac a zaujímavejšie nemôžeme vedieť, ale je isté, že všetkým (vrátane nás) sme poskytli zážitky, ktoré ich budú ešte dlho sprevádzať.

Metro není jenom dopravní prostředek...

in Inspirace

...Zrovna jsem přišla ze školy a mám jedničku z matematiky, naši mi totiž zaplatili holku, co mě matematiku doučuje. Teď mám v plánu jít na kroužek kytary a potom mám angličtinu. Na zítra se moc těším, mám taneční zkoušku – chodím do taneční školy a o víkendu jedeme s našima na výlet ...

NZDM METRO

Ne každý má tu možnost, aby mu rodiče zaplatili kroužky nebo doučování a také ne všichni rodiče mají možnost brát své děti na výlety a zajímavé akce. Ale není to tím, že by snad nechtěli nebo že by se snažili dětem upřít zážitky, ze kterých se radují ještě dlouhou dobu. Často právě nepříznivá životní situace, špatné ekonomické zázemí rodiny nebo jiné vlivy způsobují, že děti a dospívající nemají možnost naplnit smyslně svůj volný čas. Vytvářejí si pak náplň svého volného času sami a ne vždy je to zábava, která by se slučovala se zájmy majoritní společnosti. Nejčastějším teritoriem této sociálně vyloučené mládeže je ulice, kde jsou často ohroženi sociálně patologickými vlivy. Když poté dojde v jejich osobním životě k něčemu závažnému, nastává další problém, protože jedinec si neví rady, netuší, na koho se má obrátit a podniká nakonec kroky, které situaci paradoxně zhoršují. Mladí lidé se tak dostávají do začarovaného kruhu, ze kterého je velice obtížné se dostat ven bez pomoci. Tato problematika se samozřejmě netýká pouze dětí sociálně vyloučených z důvodu národnostní odlišnosti, ale také dětí a mládeže z majoritní společnosti.

Je třeba říct, že Nízkoprahový klub Metro je podle nastavení služby anonymní, bezplatný a otevřený všem dětem a mládeži ve věku od 13-26 let, bez ohledu na barvu pleti, rasovou příslušnost, sociálně ekonomickou situaci, sexuální orientaci a zdravotní či jiný handicap.

Hlavním cílem je poskytovat sociálně vyloučeným jedincům bezpečný a tvůrčí prostor pro aktivní trávení volného času a využití jejich často skrývaného potenciálu, schopností a dovedností. Přispíváme tak k prevenci různých forem rizikového chování a poskytnutí podpory pro zvládnutí obtížných životních etap a událostí.

V Nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež – METRO se snažíme celý rok vycházet z potřeb a přání samotných klientů naší služby. Komplexně rozvíjíme a upevňujeme jejich sociální dovednosti, schopnosti a znalosti, a to prostřednictvím různých sociálně-aktivizačních služeb. Zařazujeme například kurzy vaření, multimediální kroužek, taneční a hudební kroužek, filmový klub, kroužek anglického jazyka, počítačů a také doučování, které probíhá pravidelně každý den.

Nejčastěji se naši klienti setkávají s problémy při hledání zaměstnání nebo výběru školy, dále s partnerskými a rodinnými neshodami, ale i se zdravotními problémy nebo s potížemi v sociálně-právní problematice. V našem klubu je vyškolený tým pracovníků, kteří nabízejí poradenství a pomoc právě v těchto (obzvláště pro mladé lidi) velmi nepřehledných situacích. Každý má možnost k nám přijít a jen „být“, povykládat si a

Na článku autorsky spolupracoval

Jan Bartoněk

Absolvent magisterského oboru na PdF v Olomouci, student doktorského studijního programu oboru Pedagogika, rok studoval obor Sociální a humanitární práce na Vyšší odborné škole sociální – Caritas, studium přerušil. Přežítostný lektor několika projektů pro mladistvé. Učí na částečný úvazek na FZŠ Hájkova ve třídě mimořádně nadaných dětí.

O autorovi

Jana Jurášová

Absolventka magisterského oboru Speciální pedagogika se zaměřením na dramaterapii - UP Olomouc. Absolventka odborných stáží s drogovou problematikou na psychiatrickém oddělení v Opavě, Šternberku a

Olomouci, v komunitních zařízeních Pocestný mlýn a Renarkon. V letech 2008-2009 působila jako speciální pedagog a metodik prevence v Dětském domově v Opavě, ve školním roce 2010-2011 působila jako učitelka dramatické výchovy na druhém stupni Základní školy. V současné situaci frekventantka psychoterapeutického výcviku terapie zaměřená na řešení a studentkou doktorského studia v oboru Speciální pedagogika Univerzity Palackého Olomouc. Vedoucí Nízkoprahového zařízení pro děti a mládež METRO a vedoucí Programu primární prevence.

porozhlédnout se, seznámit se, popřípadě si vybrat, co by ho zajímalo dál...

Těmito aktivitami směřujeme k prevenci různých forem rizikového chování dětí a mládeže a zároveň usilujeme o snížení sociálních rizik, vyplývajících z konfliktních společenských situací, životního postoje a rizikového chování.

Abychom rozvíjeli možnosti klientů, a tak podpořili jejich integraci do většinové společnosti, pořádáme různé akce pro veřejnost. (Např. Den Romů, Den Soužití, akce k přivítání prázdnin, turnaje, koncerty atd...) Při přípravě a organizaci těchto akcí naplňujeme cíl podpory sociálního začlenění do skupiny vrstevníků i do společnosti, včetně zapojení do dění místní komunity a aktivity mimo prostor ghetta, ve kterém klienti žijí.

Spolupracujeme s jinými organizacemi (např. odbor sociálních služeb a zdravotnictví města Přerova, Charita, Člověk v tísni, Středisko integrace menšin...) a nebránili jsme se ani nabídce Mgr. Jana Bartoňka, se kterým nyní spolupracujeme na projektu Anděl strážný (viz dále), na kterém se budeme podílet jak v aktivním programu, tak při samotné organizaci.

Anděl strážný

Jedna z aktivit, která nás v blízké době čeká, je projekt „Anděl strážný“, který pořádáme díky finančnímu zajištění Open Society Fund Praha a jejich grantové výzvy s názvem „Jdi do toho“. Samotná motivace k podání žádosti vzešla z účasti hlavního iniciátora na Summer campu (Prázdninová škola Lipnice) pod vedením Renaty Berkové. Camp byl zaměřen na motivaci k vytváření vlastních projektů. Sestavili jsme následně program, který se zaměřuje na zvyšování sociálních kompetencí mladých lidí ve věku 15 až 22 let.

Jak toho docílit? Pokud sami pracujete například v nízkoprahovém zařízení pro děti nebo třeba v dětském domově, možná jste pocítili situaci, kdy jako sociální pracovník odvádíte kus práce, ale zároveň víte, že se nejde věnovat vždy všem dětem do té míry, kolik by skutečně potřebovali. Nechali jsme se inspirovat principem spolupráce tzv. „velkých bratrů“. Jedná se o programy určené mládeži v ohrožení, využívající individuální spolupráci s prvky koučování. V Olomouci takto například probíhá program 5P, který se zaměřuje na práci s mládeží ve styku se zákonem.

Naším záměrem v „Andělu strážném“ je spojit ke spolupráci více organizací, proto jsme oslovili Dětský domov Olomouc, NZDM KudyKam v Olomouci a NZDM Miriklo. Výsledkem je oslovení 12 až 15 mladých lidí, kteří přijedou na víkendové setkání do Přerova 3. 3. a 4. 3. 2012, aby se seznámili se svými „Anděly strážnými“. Těmi budou studenti sociální práce z Vyšší odborné školy sociální – Caritas a dobrovolníci studující obor Speciální pedagogika a dramaterapie na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Podmínkou zapojení dobrovolníků je jejich znalost v oblasti nastavení spolupráce s klientem. Je totiž velmi důležité, aby sice dobře motivovaní, ale přece jen stále nezkušení dobrovolníci nepřekračovali svoje kompetence. Proto projdou výcvikem pod vedením PhDr. Leony Němcové.

První den programu máme v plánu mimo vzájemné prolomení ostychu jednotlivých účastníků, hrát hru od o.p.s. Člověk v tísni s názvem C'est la vie. Podstata hraní je blízká tomu, co se někdy v reálu možná jen hře podobá, ale denně se v nelítostné skutečnosti odehrává každému z nás. Tedy skutečnému životu. Formou prožitkové hry

Autorovy nejpoblárnější příspěvky

Metro není jenom dopravní prostředek...
Članek - 31. Leden, 2012

si účastníci vyzkouší, jak efektivně nakládat se svěřeným časem, penězi a příležitostmi, které se jim během hry nabízí. Jak sepsat životopis, podepsat výhodnou smlouvu, odmítnout nevýhodnou, získat dobrou práci a hezké bydlení, případně i tomu, co obnáší žít v partnerském vztahu. To vše se jim může dařit, ale celé to někdy skončí i naopak. Jejich nastavený plán se může zvrtnout a skončit pořádnými problémy. C'est la vie se k našemu záměru přímo vybízí, a navíc s ní máme výborné zkušenosti. Více informací ke hře je možné získat na stránkách o.p.s. Člověk v tísní ve článku [Život jako doopravdy](#).

Další den budeme reflektovat zážitky ze hry prostřednictvím přednášek a workshopů pozvaných lektorů. Důležitá je další spolupráce vybraných studentů, kteří se budou po víkendové akci s jednotlivými účastníky scházet. Model individuální spolupráce dobrovolníků a klientů, kteří si vzájemně vytváří vazbu kamarádství a spolupráce, je prověřený v zahraničí. Dobrou zkušenost s tímto přístupem nám potvrdili i lidé z Úřadu práce v Olomouci a z Institutu aplikované psychologie, jehož olomouckou pobočku vede doktorka Leona Vysloužilová. Uvidíme, jakým způsobem se nám bude dařit náš záměr. Přesvědčit se o tom bude možné na fotografické výstavě v září příštího roku, která bude zakončením projektu a bude sloužit jako sonda do snah všech zúčastněných.

© Copyright 2010-2015 Gymnasion, o.p.s.

Vydavatel: Gymnasion, o.p.s., V Kukle 336/3, 779 00 Olomouc 9; IČ: 28585861

Šéfredaktor: Ivo Jirásek, kontakt: sefredaktor@gymnasion.info.

Grafický design: Vladimír Halada; Autorská práva vykonává vydavatel. Jakékoliv užití částí nebo celku díla, zejména rozmnožování a šíření jakýmkoli způsobem, mechanickým nebo elektronickým je možné jen se souhlasem vydavatele. Za obsah jednotlivých příspěvků odpovídají jejich autoři.

Tištěný Gymnasion: Pro více informací nebo v případě problémů s objednávkou kontaktujte:

Možnosti zážitkového kurzu

in Příklady táhnou

Na jednom kurzu Prázdninové školy Lipnice jsem byl svědkem a přímým účastníkem realizace programu s „mládeží v ohrožení“. Nešlo o kolektiv, ale o jedince – účastníka kurzu-Vaška. Na základě této zkušenosti jsem se rozhodl připravit rozhovor s jeho rodičem -Jurajem Surmou o vnímání přesahu kurzu a jeho vlivu na situaci účastníka.

1. První otázka směřuje malinko do historie. Můžeš prosím popsat Vaškovu situaci před odjezdem na kurz?

Vašek bol v dojčenském ústave od svojho narodenia. Jeho rodičia neboli schopní sa o neho starať a tak sa spolu so syndrómom ľahkej mozgovej dysfunkcie (LMD) po 3 rokoch ocitol v rodině mojej manželky presnejšie u jej mamy Alžběty. Z tohto pohľadu sa dá povedať, že Vašek nie je ohrozenou mládežou, keďže má svoju stabilnú rodinu a svoje stabilné trvalé bydlisko, ktoré je potvrdené aj súdnym rozhodnutím.

Ohrozeným druhom sa Vašek stal v momentě, kedy sa jeho LMD začalo prejavovať. Od škôlky čelil prívlastkom, že je neprispôsobivý, nedokáže sa sústrediť, je hyperaktívny atď.. Tieto prívlastky mu dávali ľudia, ktorí nepotrebovali prispôbovať svoje profesionálne správanie diagnóze dieťaťa, ale celkovej skupine.

Vašek sa preto začal vymedzovať voči skupině svojim správaním, alebo práve naopak, snažil sa na seba upútať pozornosť akýmkoľvek spôsobom.

To malo za následok odmietanie jeho osobnosti kolektívom, respektíve väčšinou v kolektíve.

Starší vek mamy a otca tiež spôsobil, že Vašek nemal dostatočne veľa impulzov na rozvíjanie sa a boj so sebou samým - teda zvládaním LMD.

Všetko toto platí aj dnes, no s jedným rozdielom oproti detskému. Vašek, pokiaľ bol v detském veku – do 14 rokov - si ešte neuvedomoval svoje konanie a jeho následky, zatiaľ čo dnes (má 17 rokov) si ich uvedomuje plne a rozumie tomu, čo robí a čo spôsobuje sebe a svojmu okoliu a prostrediu, v ktorom existuje.

Jednou dôležitou súčasťou tohto puzzle je aj sebavedomie, ktoré u Vaška nie je vysoké a pramení to z minulosti, ktorú som už popisoval vyššie. V kombinácii s neposednosťou, neschopnosťou sa sústrediť a pracovať samostatne tu máme ohrozený druh ako vyšitý, ktorý aspoň podľa svojich slov, tlmí svoju hyperaktivitu marihuanou.

Vašek priamo pred odchodom na kurz zažil najturbulentnejšie leto vo svojom živote. Od nepovoleného opustenia domova bez oznámenia, cez vyzkúšanie bielych drog, manipuláciu a vydieranie rodiny až po návštevu záložne s ukradnutými rodinnými cennosťami za účelom úhrady pohľadávok za omamné látky.

Navyše boli prázdniny, kedy sa režim v škole skončil a Vašek nemal dostatočne veľa impulzov, ktoré by mu zabraňovali alebo odpúťovali pozornosť od vyššie spomenutých činností.

2. Bylo těžké „dostať“ Vaška na kurz? Co od toho očekával Vašek a co Ty?

Vaška nebol vôbec problém dostať do prírody a navyše ešte niekam ďaleko. Myslím, že jeho očakávania boli, že konečne niekam vypadne z toho "HÁČE" (HC - poznávací značka Hlohovca).

Pre mňa bol Loading posledná záchrana. Rozmýšľal som ako mu pomôcť v jeho zúfalej situácii začínajúceho narkomana a osoby strácajúcej sa vo svojej neschopnosti a v

Juraj Surma

Po basketbalovom opojení sa uchýlil v amatérskom divadle, ktoré ho dostalo až na školu profesionálneho divadla. Po organizovaní festivalov a eventov spojených s divadlom alebo umeleckým vzdelávaním sa dostal k vzdelávaniu zážitkovému, prostredníctvom ktorého vzdeláva až do dnešných dní.

O autorovi

Karel Štefl

zaměstnanec FTK UP v rámci projektu Výzvěvové sporty zakladatel a předseda Atmosféra, os.; jednatel sdružení podnikatelů PROakce

Autorovy nejpopulárnější příspěvky

Inkubátor her - projekt o.s. Užitečný život
Článek - 24. Únor, 2010

Vlasová kaligrafie
Hry - 3. Březen, 2010

Guerilla gardening – umění upozornit
Článek - 28. Září, 2011

Možnosti zážitkového kurzu
Článek - 15. Leden, 2012

Práce s leadery v Barum Continental
Článek - 6. Červenec, 2011

neschopnosti jeho okolia (vrátane mojej). Rozmýšľal som ako pomôcť rodině, ktorú svojím správaním ovplyvňoval a ohrožoval. Vedel som, že tam zažije, čo nezažil, že sa tam stretne s ľuďmi, ktorí sú podobní jemu ale zároveň odlišní v zážitkoch, spôsobe rozmýšľania aj prežívania vecí.. Bol a aj som si vedomý, že podobné kurzy sú (a teraz prosím všetkých vyznávačovov zážitkovej pedagogiky využívanej na dlhších kurzoch, s dobrovoľnou účasťou - ospravedlňte moju drzosť) iba dočasnou inštitucionalizáciou človeka v zmysle zmeny prostredia, ľudí, pravidiel, vzťahov a impulzov. Vašek však potreboval vidieť, že existuje aj niečo iné ako jeho spôsob prežívania, aj iní ľudia, ktorých stretáva aj iné zážitky aké doteraz poznal. Toto boli moje očakávania.

3. Jak návrat z kurzu naplnil Tvé očekávání – v krátkodobém a v dlouhodobém horizontu?

Na túto otázku použijem odpoveď z môjho mailu Renči Trčkovej, ktorý som jej posielal po ukončení Loadingu:

"Rád by som sa poďakoval za Vaška, ktorého som nikdy pred tým takto živého a nabudeného k životu nevidel. Prosím tento feedback, daj všetkým ľuďom z tímu Loading.

Boli ste pre nás - Vaškovu rodinu - asi posledným riešením ako Vaškovi ukázať, že sa oplatí vidieť život aj inak, a preto som ešte radšej, že to takto dopadlo. Pravdepodobne ste ho zachránili pred odchodom do domova. Uvidíme, čo prinesú najbližšie dni, no ja verím, tak ako som veril, keď som ho viezol do Boru, že to bude zmena, ktorá ho poznačí."

Toto platilo asi dva týždne.

Vašek sa dostal do tých istých koľají, ako pred kurzom, napriek mojej snahe získať ho pre nové aktivity a navyše sa mu nepodarilo nadviazať kontakty s účastníkmi Loadingu a pretaviť ich v spoločné stretnutie, či akciu, ktorá by znamenala niečo viac, ako len pokurzové nadviazanie priateľstiev na facebooku.

Viacrát som mu ponúkal možnosti inštruktorských kurzov v zlaňovaní alebo víkendoviek, na tie však už nemal záujem ísť. Dodnes mi nevysvetlil prečo, ale myslím, že to súvisí s apatiou, ktorá po kurze nastala.

Z krátkodobého hľadiska pre mňa kurz znamenal, že Vašek spoznal to, čo by mohol mať a kam by mohol smerovať.

Z dlhodobého hľadiska pre mňa znamenal kurz asi to, čo povedal Vašek, pri jednom z našich posledných hlbších rozhovorov na tému vlastnej reflexie. "...ale na loadingu to bolo všetko inak..."

Pre vysvetlenie - pre mňa najdôležitejším slovíčkom v tejto vete je slovíčko - bolo.

Realita, ktorú som mu priniesol "bola", a realita v ktorej žije "sa deje teraz" a pravdepodobne na ňej nechce, alebo nevie nič meniť.

Vašek začal žiť systémom - dáko bolo, dáko bude - hlavne nech sa v tom príliš nehrabeme.

Z dlhodobého hľadiska, pre mňa kurz znamená „pojítka“, ku ktorému sa dá vždy vrátiť a možnosť odkazovať ho na skutočnosť, že dokáže byť iným, dokáže sa správať inak a rozmyšľať inak a s inými ľuďmi, ako tomu bolo do augusta 2011.

Realita dneška je taká, že skončil v diagnostickom ústave (nie detský domov) pre dospievajúcich, kde je na 3-mesačnej diagnostike. K tomuto kroku sa Vaškova mama rozhodla po tom, ako ju opakovaně odmietol rešpektovať, porušoval pravidlá a dohody a permanentne užíval marihuanu a pravdepodobne aj iné návykové látky.

4. Co by Vaškovi nejvíce pomohlo ve spojitosti s kurzem a jeho možnostmi, možnostmi PŠL, či zážitkové pedagogiky?

Túto otázku rozdelím na 3 body, tak ako si ich rozdelil ty.

Co by pomohlo v spojitosti s kurzem.

Pokračovanie - v podobe konkrétneho termínu a dátumu, ku ktorému by sa mal Vašek možnosť upnúť a vytvorilo by to v ňom záväzok pokračovania. Nemusel by to byť rovnako kurz, ale víkendovka, ktorá by mala jasnú štruktúru postavenú z výstupov kurzu.

Akčné plánovanie - keďže je na kurze dostatok času venovať sa a aj individuálnym potrebám (mám na mysli potreby, ktoré odkryje účastník a chce s nimi pomôcť) - napláňovať ich rozvoj počas obdobia medzi jednotlivými termínmi. V tomto bode si plne uvedomujem, že autorské kurzy nemôžu mať túto ambíciu, keďže sú dobrovoľné a a slúžia úplne niečomu inému. No myslím si, že pre deti to môže mať význam a hlavne vtedy, ak sa majú stretnúť opäť a priniesť výsledky svojej činnosti za dané obdobie.

Co by pomohlo v spojitosti s možnostmi PŠL?

Toto je otázka, na ktorú som narazil hneď po Loadingu. Chcel som nájsť kurz, ktorý by mohol byť pre Vaška upgrade, ale nenašiel som. A dôvodom bol vek. Viem, že PSL nie je mládežnícka organizácia zameraná na rozvoj mládeže, že asi by som mal hľadať v iných vodách - no pravdepodobne aj vďaka svojej nedovzdelanosti v odbore som nenašiel iné Profi riešenie (mám na mysli - kvalitný program s odborným zázemím a zacielením na vek 16 - 19 rokov). Snažil som sa ho dostať na Interes, ale tam to nešlo z celkom logických dôvodov – vek, rozhľad, jeho sebavedomie).

Co by pomohlo v spojitosti s zážitkovou pedagogikou?

Myslím, že pre deti, ktoré sú nadšené a ešte nemajú vek, ktorý by im umožňoval vystupovať samostatne - by pomohol „inštruktorák“ - I, II, III, IV. Možno by to mohla byť súčasť pokračovania kurzu.

So zručnosťami získanými na tomto kurze by mohli ďalej narábať, pretože, to je to, čo potrebujú najviac - získať zručnosť. A to im zážitková pedagogika môže dať. Naučiť ich zručnostiam, ktoré sú spojené s vedením kurzu a fakticky aj s reálnym životom.

Pomohlo by to ich sebavedomiu a o to u ohrozenej mládeže ide.

Rozhovor s Janou Mikovou, kurátorkou pro děti a mládež

in Příklady táhnou

Jana dlouhodobě pracuje s ohroženou mládeží a ve své praxi se několikrát setkala se zážitkovou pedagogikou. Položil jsem ji proto několik otázek, abych přiblížil čtenářům gymnasionu její pohled na slabé a silné stránky zážitkových programů u této skupiny.

Můžeš pro čtenáře přiblížit co je podstatou Tvé práce?

Pracuji jako kurátorka pro děti a mládež. Cca před 10 let se vrátil můj syn ze zážitkového programu, který pořádala Česká cesta. Byl nadšen. Při jeho vyprávění jsem si vzpomněla na -náctilé, se kterými pracuji. Pro ně trávení volného času znamená: bloumání po ulicích v partě, pobytu v hypermarketech, u počítačových her apod. Z těchto důvodů pak docházelo k jejich výchovným problémům. Po odsouhlasení vedením jsme uskutečnili první výjezd s Českou cestou. Akce se jmenovala Cesta pokojného bojovníka. Celkem se uskutečnily myslím 4 „Cesty“. Některé děti to oslovilo více, některé méně. Nemůžu však říci, že by je to všechny nepoznamenalo právě těmi prožitky – skákání ze stromu, slaňování ze skály, noční hra, ale i to že se museli v kladném smyslu spolehnout jeden na druhého. A i dnes po několika letech, když jsou dospělí si vzpomenu. Velice jsem při akci České cesty s našimi dětmi kvitovala, že děcka, která neměla ve škole nebo i mimo ní úspěchy, zde zažily vítěztví, rivalitu bez agrese a našly ve svých vědomostech pro sebe utajené možnosti (např. skládání básní).

Jak s Tvou prací souvisí zážitková pedagogika?

Přímo s mou prací zážitková pedagogika nesouvisí, patří však do prevence.

Jak mohou programy vedené metodami zážitkové pedagogiky být prevencí?

Prevencí čeho?

Prevencí čeho? No, toulání po ulicích, nevhodné party a tím spojené zneužívání návykových látek, trestné činnosti, promiskuitního života apod.

Hodně dětí není z domova naučeno využívat vhodným způsobem volný čas. Příčinou může být nedostatek financí rodiny, nedostatek času, či jak se dnes setkáváme i to, že samotní rodiče tráví svůj volný čas u televize, počítače apod. No a zážitková pedagogika může těmto dětem ukázat, jak se dá volný čas využít. Nejvhodnější by bylo udělat program i pro rodiče a děti, aby věděli, že prožít den se dá i bez peněz.

Jaké zkušenosti sis odnesla z projektů s ohroženou mládeží?

- co konkrétně fungovalo a co ne?

Těžká otázka. Odnosla jsem si hlavně to, že i nemotivované pubertální dítě se dá strhnout do programu zážitkové pedagogiky a to ať jsou to děti z podnikatelských rodin, ze sociálně slabých rodin či z romské menšiny. Nejvíce jsem cítila problém ve smíšené skupině dětí z majoritní většiny a romských dětí. Tam se domnívám, že se zapojily, protože tam byl kurátor. Ale překonaly samy sebe a rovněž nezapomněly, jak přespaly venku v lese nebo dělaly vysoká lana.

Jana Miková

S dětmi pracuje od 15 let
na sociálním odboru 20 let z toho 12 let na odd.
sociální prevence.

Funkce kurátora pro děti a mládež:

Zabývá se dětmi a mládeží s poruchami chování či trestnou činností
dle § 6 odst. 1, písm. c,d) zákona 359/1999 Sb.
Zaměřuje se na sociálně právní ochranu zejména dětí:

- které vedou zahálčivý a nemravný život
spočívající v tom, že:

- zanedbávají školní docházku,
- nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy
- požívají alkohol nebo návykové látky
- žijí se prostitucí
- spáchaly trestný čin nebo
- jde-li o děti mladší než 15 let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem

- a dětí, které se opakovaně dopouštějí útěků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za výchovu dítěte.

O autorovi

Karel Štefl

zaměstnanec FTK UP v rámci
projektu Výzvěvové sporty
zakladatel a předseda
Atmosféra, os.;
jednatel sdružení podnikatelů
PROakce

Autorovy nejpoblárnější příspěvky

Inkubátor her - projekt o.s. Užitečný život
Članek - 24. Únor, 2010

Vlasová kaligrafie
Hry - 3. Březen, 2010

Guerilla gardening – umění upozornit
Članek - 28. Září, 2011

Rozumím tomu správně, že byl rozdíl v motivovatelnosti skupiny s většinou romských dětí? Čím myslíš, že to bylo?

Ano, tyto děti neviděli smysl něco dělat. Je pravdou, že to byli 16ti letí, snažili se i separovat. Toto se povedlo našim dětem, které na akce jezdili pravidelně. Domluvili se a sedli si mezi romské.

Možná to bylo tím, že se v této skupině necítily dobře a potřebovaly impuls, že je ostatní berou mezi sebe. I když to v té skupině bylo na polovic. Mladší měly menší problém se do her zapojit. Starší – jednalo se spíše o chlapce, měli podle mého obavy, že se ztrapní. Nikdy to nedělali a často museli opravdu překonat sami sebe.

Problém, který s našimi klienty je, že jsou vynikající manipulátoři a dokáží i odborné pracovníky, kteří s touto skupinou nepracují přesvědčit o své pravdě.

Určitě existuje způsob jak tomu předejít – co bys po své zkušenosti doporučila?

Aby se ti pracovníci zážitkového programu, kteří s námi jezdili pravidelně, naučili i s naší pomocí rozeznávat, jak to který náš klient myslí

Takže na zážitkovou pedagogiku to chce mít zkušenosti i z činnosti s problémovou mládeží.

Jakou vidíš budoucnost práce s těmito klienty – má v ní místo zážitková pedagogika - jaké?

Bohužel hrazení zážitkové pedagogiky prováděné odborníky je drahé, ale jinak sám program bude mít vždy dětem, co nabídnout.

Snažíme se provádět zážitkovou pedagogiku formou výletů, kde se děti přesvědčí, že se volný čas dá trávit poznáváním přírody a historie. Poznávání doplňují individuální i týmové hry. Přestože jsme nabízeli zapojení i rodičů, tak se nám povedlo asi 4x, aby s námi šli. Byly to však dvě stejné maminky. Jinak to rodiče spíše berou, že si od dětí odpočinou, neboť když se doma nudí, tak zlobí. A stará pravda je, že kdo si hraje nezlobí.

Na závěr jedna povzbudivá citace. Jeden chlapec z vícečetné romské rodiny po absolvování zážitkového programu prohlásil: „**Ještě, že jsem tenkrát kradl, jinak bych nic tak skvělého nezažil**“.

[Možnosti zážitkového kurzu](#)

Článek - 15. Leden, 2012

[Práce s leadery v Barum Continental](#)

Článek - 6. Červenec, 2011

Učení pro život – práce s rizikovou mládeží v rámci projektu realizovaného Programem pro mládež Cena vévody z Edinburghu

in Příklady táhnou

Program pro mládež Cena vévody z Edinburghu

Program pro mládež Cena vévody z Edinburghu (dále jen Program) je dobrovolný nesoutěžní program, který pomáhá mladým od 14 do 25 let rozvíjet osobnost a aktivně využívat volný čas. Princip Programu spočívá v pozitivním nasměrování a citlivém motivování mladých lidí, kteří v rámci pravidel naplňují osobně stanovené cíle.

Program byl poprvé představen v roce 1956 ve Spojeném Království. Na jeho koncepci se podílel malý tým, jehož hlavními aktéry byli princ Philip, vévoda z Edinburghu, manžel britské královny Alžběty II., dále Dr. Kurt Hahn, pedagog a zakladatel „Outward Bound“, a dále Lord Hunt, slavný dobrodruh a vedoucí první expedice, která pokořila Mount Everest.

Nedlouho poté tento Program převzaly školy a mládežnické organizace a skupiny v dalších zemích. Koncepce programu je jedinečná v tom, že se dá snadno přizpůsobit a začlenit do různých kultur a společností. Základní náplň a kostra Programu se však nemění, pouze jednotlivé činnosti a také název bývá přizpůsobován tak, aby vhodně reagoval na potřeby dětí a mládeže v různých zemích.

V současné době Program funguje již ve více než 120 zemích světa a to právě díky své jedinečné koncepci. V mezinárodním měřítku se nejčastěji setkáte s názvem International Award for Young People.

V České republice funguje Program od r. 1993 a je zde nazýván zkráceně EDIE. Realizuje jej Národní kancelář občanského sdružení Program pro mládež Cena vévody z Edinburghu. Program je otevřen všem organizacím a zařízením, které pracují s dětmi a mládeží. Aktuálně ho v ČR provozuje asi 30 organizací, převážně střední školy, internáty a domy dětí a mládeže.

V rámci Programu lze postupně projít bronzovým, stříbrným a zlatým stupněm, podle věku a obtížnosti. Po splnění všech podmínek ve 4 stanovených oborech (dobrovolná služba, dovednost, sport a expedice). Každý stupeň Programu je zakončen oceněním – diplomem, který je slavnostně účastníkovi předán. Nejsou stanoveny žádné standardní cíle. Kritériem pro splnění Programu je zlepšení osobních vlastností a schopností v porovnání s výchozím bodem a také v závislosti na potenciálu účastníka. Hlavní odměnou je však účastníkovi pocit uspokojení z dosažených osobních výsledků (www.edie.cz).

Na základě výzkumu zpracovaného Mezinárodní asociací Ceny vévody z Edinburghu v roce 2006, začala začala Národní kancelář v České republice v roce 2008 realizovat

Spoluautorka:

Ing. Renata Švestková, Ph.D.

Od roku 1998 působí na Zdravotně sociální fakultě JU, v letech 1998 – 2002 vedla Ústav zdravotně sociální práce, koordinovala dobrovolnické programy, nyní působí na Katedře psychologie a speciální pedagogiky, externě vyučuje na Pedagogické fakultě JU. S dětmi ve volném čase pracuje 25 let. Je řešitelkou projektů z oblasti dobrovolnictví, neziskových organizací.

O autorovi

Alena Jeslínková

V letech 1991 – 1998 působila v oblasti vzdělávání dospělých, zajišťovala mezinárodní konference a školení. Od roku 1999 pracuje v neziskovém sektoru, realizuje mezinárodní projekty v oblasti práce s mládeží a vzdělávání pracovníků. Od roku 2002 působí v Programu pro mládež Cena vévody z Edinburghu, o.s., kde realizuje projekt Učení pro život.

Autorovy nejpopulárnější příspěvky

Učení pro život – práce s rizikovou mládeží v rámci projektu realizovaného Programem pro mládež Cena vévody z Edinburghu
Článek - 25. Leden, 2012

dlouhodobý záměr rozšíření Programu EDIE do zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu. Tento záměr byl financován Mezinárodní asociací Cený vévody z Edinburghu v Británii a využíval dlouhodobé pozitivní zkušenosti z více jak 20 zemí, kde se mladí delikventi účastnili tohoto Programu.

Do Programu se zapojily 3 pilotní instituce s celkovým počtem 15 účastníků na bronzovém stupni. Osm z těchto prvních účastníků obdrželo bronzový diplom v květnu roku 2009 z rukou britské velvyslankyně Lindy Duffield. Dva z těchto účastníků pokračovali na stříbrném stupni.

V říjnu roku 2009 byla zahájena realizace projektu Učení pro život, jehož cílem je rozšířit Program EDIE pro potřeby ústavních zařízení a přinést tak dětem i pedagogům systematický motivační program s prvky zážitkové pedagogiky použitelný v prostředí ústavních zařízení.

Projekt Učení pro život

Projekt se zaměřuje na otázky morálního formování, ovlivňování osobnosti jedince s poruchami chování ve smyslu prevence (předcházení, aby defekt nepřerostl v poruchu sociálních vztahů). Projekt je postaven na pedagogických zásadách, které se využívají v oblasti pedagogiky volného času s tím, že u cílové skupiny tento volnočasový program lze využít ke zvyšování klíčových kompetencí.

V rámci zapojení se do projektu CZ.1.07/1.2.00/08.0170 Učení pro život - posílení profesní úrovně pedagogů výchovných zařízení za účelem rozvoje klíčových kompetencí u dětí s ústavní nebo ochrannou výchovou mohou děti z jednotlivých zařízení využít stávající aktivity (oblast sport a dovednost), kterých se účastní. Hlavními a klíčovými oblastmi je služba a expedice, které se jeví jak nejpřínosnější a nejdůležitější.

"Celý projekt má největší cenu v tom, jak se snaží do dnešní konzumní a mnohdy bezohledné společnosti vrátit hodnoty, které se pomalu vytrácí. Smysluplně využívat volný čas mládeže, vést k soběstačnosti, úctě, respektu, sportovnímu duchu. Buduje v nich odolnost vůči realitě všedních problémů, rozvíjí zručnost a dovednost potřebné pro přípravu na budoucí povolání, učí se správně rozhodnout v různých životních situacích a také...být vzorem pro ostatní a hlavně vést mladé k nezištné pomoci druhým," říká Alois Vodák, vedoucí projektu Učení pro život v DDŠ Těrlícko.

Zde uvádíme pro ilustraci několik příběhů dětí z ústavní výchovy, které se do projektu Učení pro život prostřednictvím svých vedoucích zapojily:

Filipův příběh

Krátký příběh psaný chlapcem z dětského domova se školou, jenž se zapojil do projektu Učení pro život.

Jmenuji se Filip a tohle je můj příběh. Život se mi začal měnit k horšímu už v páté třídě na základní škole. Máma se o nás nestarala, takže táta byl na nás sám. Mám ještě tři sourozence, dva bráchy a jednu ségru. Do školy tehdy přišli noví kluci a já jsem je strašně obdivoval. V mých očích to byli tenkrát frajeři, hrdinové. Jenže to hrdinství nespočívalo v tom, že někomu pomohli, ale právě naopak. Byli drzí na dospělé a to mi přišlo vtipné. No a tak jsem je začal napodobovat a trávit s nimi čím dál tím víc času.

Chodil jsem pozdě domů, začal se toulat a dělat lumpárny. Škola mě přestala bavit a tak

GYMNASION

portál pro zážitkovou pedagogiku

[Home](#) [Blog](#) [Kdy-Kde-Co](#) [Aktuality](#) [Poradna](#) [Bezpečnost](#) [Zdravověda](#) [Hry](#) [Knihovna](#) [Archiv](#)

Články Vydání Autoři

jsem do ní přestal i chodit. Táta mě několikrát zřezal, ale ani to nepomohlo. Sociálka mi říkala, že mě dá do ústavu, ale já to nebral vážně. Jenže jednoho dne ta sociálka vážně přišla.

A už jsem jel do diagnostáku. Jenže teď s ohledem zpátky to bylo asi to nejlepší co se mi mohlo stát. Teda ne, že bych si nedovedl představit lepší život, to ne, ale „odstříhlo“ mě to od toho špatného prostředí. První co si vybavuju při pomyšlení na diagnostický ústav, je fotbal. A vůbec spousta her venku a spousta dětí. Bylo moc fajn si s nimi zahrát. To jsem doma moc nezažil. Po čase to už byla nuda. Pořád jen škola a pak ven. Jenže jsem tam zůstal „jen“ 4 měsíce a pak mě převezli do dětského domova se školou. Tady jsem zhruba rok a půl, a za tu dobu se hodně změnilo. Máma se sice pořád o nás nezajímá, táta si mě pořád bere domů, bráchové se pořád toulají, ale moc času už spolu netrávíme.

Tady jsem poznal, co jsou to hory, lezení po skalách, raftování...hrál jsem hry, o kterých jsem neměl ani ponětí, že existují. A pak přišla nabídka do EDIE a do projektu Učení pro život. Začal jsem jezdit víc do přírody, dělat něco pro sebe... a hlavně dělat něco pro ostatní. Chodíme na brigády – hrabeme listí ve školce, pořádáme pro malé děti zábavné odpoledne plné her, sjíždíme s nimi řeku, dokonce jsme pro ně uspořádali i „sáňkování“ na raftu. Nejvíc mě teď ale baví chodit za postiženými lidmi. Zajímají mě jejich osudy. Teprve, když je člověk s nimi, tak si uvědomí, že vlastní problémy jsou malicherné. Nedovedu si představit, že by podobný osud potkal mě nebo někoho z mých blízkých.

Můj příběh tím ale nekončí. Vlastně teprve začal. EDIE a projekt Učení pro život pro mě znamená všechno možné, jen ne nuda. Nuda totiž může téměř za všechny moje potíže. Jsem rád, že přišla ta možnost něco dělat. Jsem rád, že se něco děje. Jsem rád, že můžu někomu pomoci. Jsem rád, že jsem dostal šanci dělat věci jinak. A hlavně...baví mě to.

Mirkův příběh

O své pocity se podělil i Mirek S. z VÚ Kutná Hora

„A teď zase o tom, jak jsem pomáhal postiženým lidem. Chodil jsem do domova seniorů velice rád. To víte, ty lidi si vás brzy oblíbí a pak je vám i líto odejít. Každé úterý nebo čtvrtek jsem jim pomáhal se vším možným. Třeba v dílně s pletením koberečků, nebo jsem jim nosil svačiny nebo je vozil na pokoje. Rychle mi to tam utíkalo. Také jsem je stále obdivoval, jsou sice postižení, ale zase mají něco jiného než ostatní. Zřejmě to bude nějaké kouzlo.“

Pavův příběh

„S EDIE to jde snáz“, takto shrnul svoje zážitky

Pavel V. z DDŠ Těrlícko

V Dětském domově se školou, v roce 2009, jsem se zapojil do mezinárodního programu pro mládež EDIE-Učení pro život. V projektu Učení pro život jsem toho hodně viděl a také hodně zažil a také jsem se toho hodně naučil. Pracoval jsem s dětmi, pomáhal jsem zdravotně postiženým lidem. Práce se mi moc líbila, a dařilo se mi. No a pak společně s kamarádem z Dětského domova se školou jsem v Praze na velvyslanectví dne 10. 6. 2010, převzal bronzové ocenění z rukou Excelence Sian MacLeod, velvyslankyně Velké Británie. To byl moc dobrý pocit... Když řekli moje jméno, tak se mi úplně rozbušilo srdce a když mi pak velvyslankyně podala ruku, tak to byl můj největší zážitek.

„Dnes už je docela fajn, ale dřív to tak vždycky nebylo“, říká a vzpomíná Pavel, držitel bronzového ocenění v programu EDIE.

Dobrovolná služba

Jedním z oborů projektu Učení pro život je již zmiňovaná dobrovolná služba, jejímž cílem je pochopit význam dobrovolné práce ve společnosti, seznámit se s potřebami místní komunity, podpořit rozvoj pocitu odpovědnosti za druhé.

U dětí z ústavních zařízení je pomoc druhým, tzn. soucit, empatie, uvědomění si, že jsou lidé s mnohem horším osudem a bojují s nepřízní osudu důležité pro jejich další rozvoj. Řada z nich nikdy nepoznala cenu práce, vděk druhých (jaký je to pocit, když jim lidé upřímně poděkují). Absolvováním této části projektu mají možnost poznat svou potřebnost ba i nepostradatelnost, smysl života, to že díky nim má někdo radost, že někomu udělají "den" lepší, jednodušší.

Účastníci projektu pomáhají v rámci dobrovolné služby s úklidem v obci, dochází do rehabilitačního ústavu, pravidelně čistí řeku, připravují aktivity pro děti z mateřské školky a trůfnou si i na náročnější činnosti pod dohledem psychologa, jako je třeba víkend pro autistické děti a jejich rodiče.

Takto shrnují svoje zkušenosti Za DDŠ Veselíčko Mgr. et Mgr. Marie Lukášová & Petr Vícha, vedoucí EDIE:

„Dobrovolnická činnost je důležitou součástí pozitivního rozvoje osobnosti a přispívá k vytváření a posilování morálních hodnot. Radost z dobrovolnické práce, v našem případě především pro seniory, vidíme jak na našich dětech, tak i v očích starých lidí. I přesto, že se po skončení ústavní výchovy naše děti vrátí do původní komunity, věříme tomu, že tyto pozitivní emoční prožitky nebudou zapomenuty a mohou být jedním z faktorů, který jim poslouží jako ochrana před riziky a negativními vlivy okolí.“

V České republice je v současné době do Projektu Učení pro život zapojeno 13 zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, z toho 6 výchovných ústavů a 4 dětské domovy se školou, 3 dětské domovy.

Celkem se plnění jednotlivých oborů bronzového či stříbrného stupně účastní 59 dětí, bronzový stupeň v roce 2011 získalo 5 účastníků. V rámci služby nejčastěji účastníci docházejí venčit psi do útulku, pomáhají se včelami, pomáhají s organizací soutěží a her pro děti z mateřské školy či žáky základní školy. Děti se také účastní místního Dne Země, chodí čistit potok, les, pomáhaly při stavbě a úpravě hráze rybníka. V některých zařízeních existuje také úzká spolupráce s nějakou konkrétní institucí ve vztahu k oboru Služba.

Například jedno zařízení využívá při realizaci služby nabídku dobrovolnického centra, spolupráce i bezpečnost účastníka projektu Učení pro život je zajištěna smluvně. Služba obvykle probíhá v rámci vycházek.

GYMNASION

portál pro zážitkovou pedagogiku

[Home](#) [Blog](#) [Kdy-Kde-Co](#) [Aktuality](#) [Poradna](#) [Bezpečnost](#) [Zdravověda](#) [Hry](#) [Knihovna](#) [Archiv](#)

[Články](#) [Vydání](#) [Autoři](#)

Závěr

Autorky se domnívají, že projekt Učení pro život je jednou z možností, jak mohou děti s ústavní nebo ochrannou výchovou využívat svůj volný čas. To, že Program EDIE provozuje v České republice 39 organizací, je zásadní i ve vztahu k tomu, že odchodem ze zařízení může dítě dále pokračovat ve své volnočasové aktivitě u jiné organizace.

© Copyright 2010-2015 Gymnasion, o.p.s.

Vydavatel: Gymnasion, o.p.s., V Kukle 336/3, 779 00 Olomouc 9; IČ: 28585861

Šéfredaktor: Ivo Jirásek, kontakt: sefredaktor@gymnasion.info.

Grafický design: Vladimír Halada; Autorská práva vykonává vydavatel. Jakékoliv užití částí nebo celku díla, zejména rozmnožování a šíření jakýmkoli způsobem, mechanickým nebo elektronickým je možné jen se souhlasem vydavatele. Za obsah jednotlivých příspěvků odpovídají jejich autoři.

Tištěný Gymnasion: Pro více informací nebo v případě problémů s objednávkou kontaktujte:

Kompetencia je potrebná* – predstavuje sa Pressley Ridge Magyarország Alapítvány (Nadácia Pressley Ridge Maďarsko)

in [Příklady táhnou](#)

Na základe štúdie WHO a OSN pre Detský Fond (2002) sa zistilo, že u každého piateho dieťaťa sa v súčasnosti vyskytuje nejaká mentálna anomália, alebo porucha správania. Organizácie upozorňujú jednotlivé vlády, že ak na tento problém nenájdu riešenie, môžu mať tieto javy, keď táto generácia vyrastie, nepredpokladateľné dôsledky.

Aj v Maďarsku je situácia veľmi podobná. Počet detí, ktorých správanie predstavuje problém pre ich okolie sa odhaduje na 250 tisíc. Ak sa ich budeme snažiť vrátiť k spoločensky akceptovateľným formám správania pomocou trestov, podporíme len ich frustráciu a zlosť a ešte k tomu ich aj stigmatizujeme. Preto je viac ako potrebné zvoliť miesto deštruktívnych metód alternatívne a konštruktívne riešenia.

Organizácia Pressley Ridge takýto špeciálny model pomoci deťom a mládeži v problémovej situácii ponúka. V rámci neho poskytuje intenzívne, krátkodobé i prechodné služby výchovného, vzdelávacieho i ošetrojúceho charakteru. Systém modifikácie správania organizácie Pressley Ridge umožňuje dostať emocionálne dezorientované a problémové deti a mládež na takú úroveň, aby mohli byť znovu úspešne integrované do svojich rodín, pôvodného prostredia a do školy s klasickou vyučovacou metódou.

Do stredovýchodnej Európy priniesla Nadácia Pressley Ridge Maďarsko dlhoročné skúsenosti zo svojej materskej organizácie z Ameriky. Od roku 2005 pôsobíme v Maďarsku s cieľom pomáhať deťom, mládeži, ich rodinám a s nimi pracujúcim odborníkom. Máme tri hlavné oblasti pôsobenia: rozvoj inštitúcií, práca s detskými skupinami a vzdelávanie prepojené s poradenstvom.

NAŠE PRINCÍPY A HODNOTY

Základ intervenčného modelu Pressley Ridge tvorí tzv. Re-EDucation (znovu učenie vzorov správania) filozofia, ktorú vypracoval v 60-tych rokoch Nicholas Hobbs. Re-ED je intervenčný systém ktorý sa sústreďuje na silné stránky dieťaťa a stále má na zreteli prostredie v ktorom deti vyrastajú komplexne (celostne). Hlavné princípy sú nasledovné: túžby a sny detí s problémovým správaním sa nelíšia od túžbach a snoch ostatných detí, t.j. aj oni by sa chceli stať šťastnými a produktívnymi občanmi. Preto Re-ED nepovažuje problémové správanie za niečo, čo vychádza z dieťaťa, ale za naučený mechanizmus, ktorý pomáha pri zvládaní prostredia, resp. podnetov prichádzajúcich z prostredia. Dieťa – bez adekvátnych vzorov správania – reaguje na tieto podnety spôsobom, ktorý považuje za úspešný, alebo - na základe predošlých skúseností – aspoň za funkčný. Preto je dieťa schopné sa „odučiť“ od týchto modelov správania a namiesto nich dokáže nadobudnúť nové, efektívne formy správania. Dokáže to pomocou metódy, ktorá považuje každý moment prítomnosti za možnosť učiť sa. Re-ED zdôrazňuje, že „liečba“ sa deje počas výchovno-vzdelávacieho procesu a to v prirodzenom prostredí detí a rodiny. Výchova sa sústreďuje na silné stránky detí a ich rodín a verí, že existuje šanca nielen na osvojenie si kompetencií ale i na komplexnú

Článok bol preložený z maďarčiny v spolupráci s Gergelym Lovászom inštruktorom Štúdia zážitku OB Slovensko, ktorý v minulosti spolupracoval s Pressley Ridge Maďarsko. Článok je preložený s ohľadom na význam pôvodného textu. Jazyková korektúra a finálna úprava: Andrej Kirchmayer

O autorovi

Pressley Ridge

Organizácia Pressley Ridge Maďarsko sa zaoberá prácou s mládežou a mládežou v ohrození. "Experienciálne učenie" podľa vlastných slov považujú za jednu z hlavných metód a prístupov pri

dosahovaní výchovných a vzdelávacích cieľov.

Autorovy najpopulárnejší príspevky

Kompetencia je potrebná* – predstavuje sa Pressley Ridge Magyarország Alapítvány (Nadácia Pressley Ridge Maďarsko)
Članek - 25. Leden, 2012

zmenu. Tiež dúfa, že vytvorenie spoľahlivých vzťahov so starostlivými a uvedomelými dospelými, môže spôsobiť významné zmeny aj v prípade detí s vážnymi problémami správania. Základná filozofia spočíva v celostnom prístupe, ktorý vychádza z vyššie uvedených téz. To znamená, že úspech a dlhodobu udržateľnú zmenu v správaní dieťaťa môžeme dosiahnuť jedine v prípade, ak intervenciu aplikujeme nielen na dieťa, ale aj na celý systém, ktorý ho obklopuje. Preto vtiahnutie rodín, prostredia detí a ostatných odborníkov, ktorí s nimi pracujú do aplikovaného intervenčného modelu, predstavuje veľmi významnú a dôležitú súčasť našej práce.

PRESSLEY RIDGE A EXPERIENCIÁLNE UČENIE S MLÁDEŽOU V OHROZENÍ

Zážitková pedagogika má veľmi významné postavenie medzi našimi metódami. V našom ponímaní zážitková pedagogika je aktívny spôsob učenia, ktorý počas skupinových aktivít dokáže naučiť také zručnosti, ktoré sú len veľmi ťažko naučiteľné. Sú to napríklad spolupráca, dôvera, komunikácia, sebadôvera, schopnosť vedenia, riešenie problémov, prispôbovanie sa, adaptácia na nezvyčajné podmienky, začlenenie sa do rôznych skupín, atď. Zážitková pedagogika tak pripravuje účastníkov na zmenu tak, že si vyskúšajú nanečisto rôzne situácie a snaží sa o to, aby sa sami stali aktívnou súčasťou vlastného procesu učenia.

V roku 2006 sme v Maďarsku zrealizovali prvý základný tréning facilitátorov zážitkovej pedagogiky. Tento tréning sa odvtedy stal akreditovaným vzdelávacím programom našej nadácie, ktorý je dostupný pre pedagógov a pracujúcich v sociálnej sfére. Popri tom v piatich inštitúciách realizujeme s týždennou pravidelnosťou zážitkovo-pedagogické stretnutia, ktoré sú súčasťou rozvrhu, resp. denného programu. V novembri roku 2008 sa nám podarilo vydať prvú metodologickú príručku zážitkovej pedagogiky v maďarčine pod názvom „Učiť nenaučiteľné – Príručka zážitkovej pedagogiky“. Pribežne poskytujeme odborné vzdelávanie o zážitkovej metóde, konzultácie, budovanie kolektívov pre školy, detské domovy a neziskové organizácie.

Pod vedením našich spolupracovníkov pracujeme v dvoch inštitúciách s detskými skupinami, kde metódou experienciálneho učenia rozvíjame ich sociálne kompetencie:

Detský domov Janky Zirenovej (Zirzen Janka Gyermekotthon):

V Budapeštianskom Detskom domove Janky Zirenovej pracujeme od roku 2009. Naším cieľom je pomôcť deťom vytvárať príležitosti na realizáciu zdravého životného štýlu a podporovať ich v tom, aby sa ako dospelí stali aktívnymi a produktívnymi občanmi spoločnosti. Programy sú realizované pravidelne raz do týždňa za využitia zážitkovej pedagogiky. Okrem týchto stretnutí organizujeme raz za pol rok dlhšie výzvové zážitkové expedície pre adolescentov. Dôležitú súčasť nášho programu tvoria aj tzv. verejné služby, v rámci ktorých sa deti ako dobrovoľníci zapájajú do života miestnej komunity. Okrem detí, pracujeme taktiež s vychovávateľmi tejto inštitúcie, aby bol program udržateľný aj pomocou vnútorných zdrojov.

Skupina Szaphirpé

Vďaka podpore United Way Hungary sme v októbri roka 2011 mohli začať prácu so 16 člennou skupinou na základnej škole Molnár Ferenc Általános Iskola. Väčšina detí v skupine má problémy so správaním.

Počas programu využívame prvky systému modifikácie správania Pressley Ridge, ktoré sú úzko prepojené s metódou zážitkovej pedagogiky. Počas našich stretnutí, ktoré sa uskutočňujú raz do týždňa, budujeme skupinovú dynamiku, využívame silu skupiny k

tomu, aby nastala pozitivní změna správání. Celoroční program má být uzavřený 5 dňovým zážitkovým pobytem, ktorý bude výzvovo orientovaný.

ROZVOJ INŠTITÚCIÍ A PEDAGÓGOV

Od vzniku našej nadácie sme nadviazali partnerský vzťah s viacerými inštitúciami so zámerom vyskúšať a zaviesť metodický systém Pressley Ridge. V súčasnosti sa naša metóda používa s veľkými úspechmi na troch inštitúciách. Na základe prieskumu sme vypracovali dlhodobý program pre školy a detské domovy, ktorý zohľadňujeme s dôrazom na špecifickosť jednotlivých inštitúcií.

Prácu s pedagógmi a vychovávateľmi začíname vždy viacdnovým výcvikom a zabezpečujeme pre nich supervíziu pri vytváraní ich vlastného systému. Počas zavádzania programu zabezpečujeme odbornú podporu pomocou nepretržitej konzultácie, supervízie a aktualizovaného nadstavbového vzdelávania. Veríme, že s použitím nami poskytnutých rámcov a metodologických nástrojov každá inštitúcia bude schopná vybudovať úspešný systém modifikácie správania, ktorý sa stane organickou súčasťou kultúry a tradície pre danú inštitúciu. Úspešnosť programu v každom prípade zisťujeme vstupnými a výstupnými meraniami.

Výsledkom našich programov na školách a v detských domovoch je, že žiaci majú úspešnejší školský život, ich postoj k škole a k učeniu sa stáva pozitívnejším a získavajú zručnosti a schopnosti pre úspešné začlenenie do spoločnosti. Znižuje sa výskyt antisociálneho a kriminálneho správania, v skupinách sa objaví spolupráca a vzájomná pozitívna podpora zmien správania. Rodičia tiež začínajú pozitívnejšie vnímať školské pôsobenie svojho dieťaťa a ich celkové myslenie o dieťati nadobúda otvorenejší charakter. Dôležitá je takisto zmena postoja samotných pedagógov a vychovávateľov k tejto metóde.

PROGRAMY PRE RÓMSKE DETI AMLÁDEŽ

Od roku 2006 sme v spolupráci s Open Society Foundation v Budapešti vypracovali Projekt Rómsky Mentor, v ktorom sme si zvolili medzi svoje dlhodobé ciele dosiahnutie zmien v sebaapoznávaní a sebahodnotení rómskych detí. Program spája úspešných rómskych umelcov so skupinami rómskych detí, ktoré prebiehajú pod vedením škôl, alebo komunitných centier. Zámerom je vytvoriť priestor pre rozvíjanie osobných zručností a sociálnych kompetencií, pomocou pravidelných a štrukturovaných mimoškolských aktivít so zameraním na kultúru.

Do projektu sa na začiatku zapojilo 300 detí v 21 skupinách. V súčasnosti je zapojených 5 rómskych organizácií z 5 krajín, ktoré koordinujú prácu s viac ako 1000 deťmi 130 mentorov a pedagógov. Naša nadácia do tohto projektu prispieva odborným vzdelávaním a odbornými konzultáciami v Maďarsku, na Slovensku, v Česku, v Bulharsku a v Macedónsku.

Ďalšie informácie o našej organizácii a činnosti nájdete na stránke

www.pressleyridge.hu (v maďarčine) a na www.pressleyridge.org (v angličtine).

Let(o) na hran(i)e

in [Příklady táhnou](#)

História LNH začala v roku 1999 keď sa na nás obrátili z Úsmevu s požiadavkou, aby sme pripravili dvojdný program na obohatenie tábora, ktorý v lete organizovali pre deti z domovov. V tom čase sme mali minimálne skúsenosti s touto cieľovou skupinou, a tak sme pripravili niekoľko obľúbených hier a uviedli ich. Na obrovský úspech ktorý sme zožali, dodnes radi spomínáme a bol to impulz, aby sme ďalší rok pripravili týždňový kurz špeciálne pripravený pre „domovákov“. Účastníci boli nadšení, a tak sme za uplynulých dvanásť rokov pripravili a odvieďli mnoho kurzov rôznej dĺžky a zamerania pre rôzne veľké skupiny – minimálny počet účastníkov bol 12 na prechode hrebeňom **Nízkyh Tatier**, maximálny vyše 100.

V priebehu rokov sme odskúšali mnoho rôznych modelov kurzu:

- pobytový na stredisku, trvajúci týždeň až desať dní,
- kombinácia pobytu na stredisku s kratším putovaním,
- kombinácia letného pobytového kurzu a „pokračovacieho“ víkendového stretnutia na jeseň,
- kombinácia letného pobytu a „nadstavby“ ďalší rok,
- putovanie – viacdný prechod hrebeňa Nízkyh Tatier.

Podľa našich skúseností je najúčinnjší model dvojkolového kurzu, keď účastníci druhej časti vedia, do čoho idú, a tím má možnosť program prispôbiť skupine, ktorú už pozná. Žiaľ, nikdy sa nám nepodarilo, aby nám rovnaká skupina prišla aj druhýkrát, ale stojí to za snahu. Komunikácia s riaditeľmi domovov je veľmi komplikovaná, vždy sa stane niečo, čo opakovanej účasti zabráni. Zháňanie účastníkov je kapitola sama o sebe.

Náplň kurzu:

Pri príprave kurzov sme sa snažili identifikovať niektoré problémy, ktoré riešia deti v domovoch, resp. problémy, s ktorými sa stretnú a na riešenie ktorých ich ani škola ani detský domov nepripraví. Z toho sa odvíjali ciele, na ktoré sme sa chceli zamerať v jednotlivých programoch.

1. Posilniť niektoré konkrétne zručnosti účastníkov – argumentáciu, časový manažment, tímovú spoluprácu
2. Vyvolať pocit zodpovednosti za svoje konanie a posilniť vieru v to, že ak sa snažím, môžem pozitívne ovplyvniť svoj život. Prebudiť ich z letargie.
3. Rozšíriť ich obzory v niektorých oblastiach života – história, fungovanie ekonomiky, základná orientácia v politike a spoločenských vzťahoch, etiketa
4. Priviesť ich ku konkrétnemu výstupu, ktorý posilní ich vieru vo vlastné sily a ukáže im možnosť, ako spestriť život v domove seba aj iným
5. Venovať im pozitívny zážitok – radosť z pohybu, z tvorby, z objavovania, zo spolupráce
6. Pomôcť im objaviť ich vlastné skryté schopnosti

O autorovi

Ján Spurný

Pracuje ako manažér v IT firme. Od roku 1987 sa venuje organizácii akcií pre mládež, spočiatku v Strome života, neskôr v Štúdiu zážitku - Outward Bound Slovensko, kde bol o.i. vyše 10 rokov členom

Rady. Vedúci inštruktor kurzov Príma, Carpe Diem a Let(o) na hran(i)e. Nádejný námorný kapitán, vášnivý lyžiar a podľa názoru svojich synov hrozný otec.

Autorovy najpopulárnejší príspevky

[Let\(o\) na hran\(i\)e](#)

Članek - 30. Leden, 2012

Programy, ktoré sme uvádzali, boli troch druhov:

1. Zhodné s tými, ktoré bežne uvádzame na kurzoch. Množstvo programov nepotrebuje žiadnu špeciálnu úpravu, dajú sa uviesť len s minimálnymi úpravami – napr.

[Tamagoči](#) . Vždy ale je vhodné mať na pamäti niektoré špecifiká – očakávať, že budú dodržiavať pravidlá sami od seba v rámci fair play je zbytočné.

2. Bežné programy upravené s ohľadom na potreby cieľovej skupiny – ako napr. diskusné programy na témy špecifické pre detské domovy

a. Abigail, kde namiesto morálnej dilemy Abigail a Prevozníka rieši problém Aleny, ktorá ukradne tričko v obchodnom dome, aby ho použila ako protihodnotu za to, že jej spolubývajúca Magda umožní stretnúť sa s priateľom.

b. Argumentácie na „domovácke“ témy – Je lepšie skončiť v detskom domove alebo ostať v cigánskej osade?

3. Programy vyvinuté na mieru na základe predpokladaných potrieb skupiny – viď

[Štukológia](#)

Veľký úspech sme mali so sériou programov zameraných na finančnú gramotnosť. V čase vzniku projektu na Slovensku bežalo niekoľko pyramídových hier a postupom času sme zistili, že peniaze sú to, čo ich univerzálne zaujíma. Peniaze sú pre nich symbolom slobody. Pritom takmer nič nevedia o tom, ako s nimi narábať, ako plánovať výdaje, aby vydržali do ďalšej výplaty. Nevedia, aké metódy používajú firmy poskytujúce rýchle pôžičky. Nemyslia na budúcnosť – ich životná skúsenosť im veľí užít si tu a teraz. Načo šetriť, keď im ušetrené ostatní vezmú/ukradnú? Výsledkom je, že keď opustia detský domov, vôbec netušia že existujú nejaké mandátové výdaje, ako ubytovanie alebo doprava. Nevedia, že až keď mám toto zabezpečené, môžem si dovoliť ostatné, menej dôležité veci. Ak im nezvýši na časový predplatný lístok, tak si buď lístky kupujú jednotlivito, čo ich stojí oveľa viac, alebo nekupujú, a riskujú pokuty, ktoré nezaplatia a následne sa dostanú do rúk exekútorom.

Ďalšou témou, ktorou sme sa širšie zaoberali, je hľadanie zamestnania. Dieťa z domova je pri hľadaní zamestnania znevýhodnené hneď niekoľkokrát. Má väčšinou chabé vzdelanie v odbore, ku ktorému veľmi často nemá vzťah. Chýba mu sociálne zázemie, v našich zemepisných šírkach tak dôležité pri hľadaní pracovného miesta. Nemá vytrvalosť, nikto ho neupozorní, že hľadanie zamestnania znamená veľa neúspešných pokusov, než príde úspech aspoň v podobe pozvania na pohovor. Obvykle nedisponuje modrými očami a blond vlasmi. V škole síce písali náladový opis prírody, ale nie životopis. Ďalej sme sa zamerali na využitie internetu pri hľadaní práce v snahe dať im určitú konkurenčnú výhodu – odlíšiť sa od ostatných uchádzačov.

Vo všeobecnosti – ak sme prišli s programom, ktorý nebol len hravý, ale mal presah do reálneho života, zaznamenali sme úspech. Pokiaľ sme nacvičovali argumentačné techniky, brali to (celkom pochopiteľne) ako školskú výuku. V okamihu, keď sme začali s praktickými úlohami „ako argumentmi presvedčiť vychovávateľku, aby ma pustila večer do kina“, pozornosť sme mali zaručenú.

V čom sa líšia teenageri z detského domova od svojich vrstovníkov vyrastajúcich v rodine

Ak nebudeme brať do úvahy problémy s disciplínou, tak navonok skoro v ničom – sú rovnako oblečení, majú rovnaké gestá a zaujímajú sa o podobné futbalové kluby alebo speváčky. Drobný rozdiel je v tom, že najhrubšie vulgarizmy používajú ako súčasť bežnej konverzácie.

Majú neuveriteľné medzery vo vzdelaní. Nedá sa úplne spoliehať, že pochopia zložitejší, štruktúrovaný text - napr. pravidlá strategickej simulačnej hry. Skoro nič nevedia o literatúre, politike a spoločenských vzťahoch. Program typu Tančiareň je istý prepadák, nakoľko o histórii nevedia vôbec nič. Očakávať od nich ako súčasť hry znalosť výpočtu percent je naivné. Zato majú takmer dokonalý prehľad o slovenských televíznych programoch a celebritách. Mnohí z nich sledujú televíziu každodenne a trojfázovo – ráno pred školou, poobede po príchode zo školy a celý večer. Cez víkend aj v noci.

Majú sexuálne skúsenosti zodpovedajúce oveľa vyššiemu veku, v problematike vzťahov s opačným pohlavím sú neistí, chýbajú im elementárne informácie z oblasti anatómie a psychológie. Zmenka v Las Vegas od dvanásťročného dievčaťa znejúca na „Sex+vyčistenie topánok“ je drobnou ilustráciou toho, na čo sa treba pripraviť.

Veľa z nich zažilo týranie, hlad, sexuálne zneužívanie. Traumatické skúsenosti z detstva môžu vyjsť na povrch v najmenej očakávaných okamihoch, treba byť na to stále pripravený. V tmavom lese predtým suverénny 17 ročný chlapec skolabuje od hrôzy (neskôr sa zdôverí, že ho v detstve na dlhé hodiny zatvárali do tmavej pivnice). Pri páde dôvery alebo pri zlaňovaní neveria, že ich skupina zachytí a program sa predĺži na trojnásobok pôvodne plánovaného času.

Majú akútny deficit cieľavedomosti a vytrvalosti. Nedôverujú si. Celý život do nich vtikajú, že sú hlúpi a neschopní, až tomu sami uveria. Ak je v programe nejaká etapová hra, kde musia účastníci riešiť úlohy, aby postúpili ďalej, je vysoké riziko že po prvom neúspešnom pokuse hru vzdajú. Treba rátať a mať pripravené náhradné riešenie typu „ak sa vám to nepodarí do 5 minút, urobte niečo iné - ľahšie a máte drobnú penalizáciu.“ Ak dáme ako prvú úlohu hlavolam, ktorý je nutné vyriešiť a dozvedieť sa tak správnu cestu, riskujeme, že v cieľi budeme čakať márne.

Nie sú zvyknutí chodiť peši. Nie je výnimkou šesťnásťročný chlapec, ktorý v živote neprešiel pešo väčšiu vzdialenosť ako detský domov – miestny supermarket a späť. Keď sú donútení prejsť s batohom na chrbte hrebeň Nízkych Tatier, prvý deň-dva budú v jednom kuse chrlieť oplzlé nadávky a kľatby na organizátorov. Netreba si to všímať, nakoniec všetko úspešne zdolajú a keď sa ich človek pri lúčení pred bránou domova opýta, či by išli znovu, viac ako polovica povie, že áno.

Zaujímavý je ich rozporuplný vzťah k peniazom. Chýbajú im pozitívne vzory a základy finančnej gramotnosti. Všetci si vedia dobre spočítať, čo koľko stojí a ako to získať čo najlacnejšie. Na druhej strane si nič nevážia – sú zvyknutí, že keď stratia alebo zničia nejakú vec, dostanú novú. Vedia vyžiť s minimom, na druhej strane neuveriteľne plytvajú – materiálom, potravinami, peniazmi. Keď aktuálne majú peniaze, sú ich schopní okamžite minúť na predražené zbytočnosti.

Veľmi často vôbec netušia, na aký typ kurzu idú. Prenos informácií od tímu k účastníkom pred kurzom často nefunguje, naše listy sa k nim často nedostanú, vychovávatelia informácie skresľujú. Stávalo sa nám, že účastníci prišli na kurz v jedných šlapkách a my sme plánovali niekoľkodňové putovanie. Nie je zriedkavé, že na kurz vôbec nechcú ísť, v jednom prípade dostal chlapec na výber – buď pôjde s nami na kurz alebo do polepšovne (ani neviem či sa tým máme chváliť, alebo sa za to hanbiť).

Oblečenie. Pri príprave kurzu, ktorý sa bude odohrávať vo voľnej prírode je nutné mať na pamäti, že vo väčšine detských domovov vôbec nepočítajú s tým, že by deti boli

vystavené živlom. Nepremokavé vetrovky ani pevné topánky nemajú, a teda si ich ani neprinesú. V lepšom prípade prídu na viacdňové putovanie v tepláčkovej bunde a teniskách, v horšom prípade bude tým teniskám chýbať časť podrážky.

My sme deti z domova, a tak si zaslúžime poľutovanie, pomoc a zvláštne zaobchádzanie – to je veľmi častý životný postoj. Sebaľútosť zväzuje ruky, prebudiť ich k samostatnej aktivite je často ťažké. Veľmi sa nám vydaril kurz, keď bol jeden z účastníkov vozíčkar, navyše z pestúnskej rodiny. Fakt, že na svete sú ľudia, ktorí sú na tom oveľa horšie ako oni - deti z domova - bol pre mnohých prekvapujúci a myslím, že aj poučný. Takisto sa nám veľmi osvedčilo dať im príležitosť vymeniť si úlohy a byť subjektami, nie len objektami charity. Viackrát sme pracovali bez nároku na mzdu na niečom spoločensky prospešnom, zohnali sme im platenú celodennú brigádu a dali im príležitosť venovať zarobené peniaze rodine spomínaného telesne postihnutého chlapca. Nesklamali nás a skutočne sa zarobených peňazí vzdali, dokonca ten návrh vzišiel od nich samých. Je možné, že práve takýto zážitok – zážitok reálnej spolupatričnosti je to, čo „štátnym deťom“ chýba najviac.

Na záver budem osobný. Nedávno som stretol jedného bývalého účastníka. Skončil školu, má prácu, hrdlo mi ukazoval fotografiu priateľky, s ktorou plánujú spoločnú budúcnosť. Desať rokov si pamätá, ako pri Šťukológii prišiel o všetky zarobené peniaze a to, že zmluvy je potrebné pred podpísaním prečítať. Zvlášť dôkladne vraj treba čítať tie odstavce, ktoré sú na konci napísané malými písmenami.

© Copyright 2010-2015 Gymnasion, o.p.s.

Vydavateľ: Gymnasion, o.p.s., V Kukle 336/3, 779 00 Olomouc 9; IČ: 28585861

Šéfredaktor: Ivo Jirásek, kontakt: sefredaktor@gymnasion.info.

Grafický design: Vladimír Halada; Autorská práva vykonáva vydavateľ. Jakékoliv užití částí nebo celku díla, zejména rozmnožování a šíření jakýmkoli způsobem, mechanickým nebo elektronickým je možné jen se souhlasem vydavatele. Za obsah jednotlivých příspěvků odpovídají jejich autoři.

Tištěný Gymnasion: Pro více informací nebo v případě problémů s objednávkou kontaktujte:

Kreativní dílny pro děti na okraji

in Metodika

Složení obyvatel v Rychlebských horách (SZ od Jeseníku) je velmi pestré a jako v jiných sudetských regionech ČR zde není nouze o různé sociálně patologické jevy (nezaměstnanost, rasismus, drogy,...). OS Ester Zálesí se zabývá sociální integrací především zdejšího romského etnika. Na základě grantu a úspěšné dlouhodobé spolupráce jsme (autoři článku) Esterkou byli požádáni o design a realizaci víkendových workshopů pro děti z problematických rodin, v nichž sociální pracovníci OS Ester dlouhodobě působí. Rádi bychom se s vámi podělili o pár zkušeností, které si z této zajímavé práce odnášíme.

Návrh dílen, o kterých budeme mluvit, pracoval s následujícími obecnými cíli:

- seznámení dětí mezi sebou, rozpouštění komunikačních bloků a předsudků
- rozvoj kompetencí pro spolupráci v týmu
- soustředit pozornost dětí a aktivně je zapojovat do rozhovoru i tvorby
- učit se pracovat na časově náročnějších skupinových i individuálních úkolech (rozložit a zvládat postupné kroky tvorby od nápadu k návrhu přes přípravu materiálu a nástrojů, tvorbu samotnou až po prezentaci a vystavení)
- na každé z dílen zábavně představit netradiční výtvarnou techniku a zbavit tak děti odporu k tvorbě
- s akcentem na téma životního prostoru a prostředí zabydlet a oživit nepoužívanou chatu na Růženci, kde dílny probíhaly, vlastní tvorbou

Při designu obsahu jednotlivých dílen jsme se inspirovali konceptem 5 kůží člověka rakouského architekta a ekologického vizionáře F. Hundertwassera, podle kterého člověk tvoří a je zodpovědný za každou ze svých pěti „kůží“ (=obalů):

- 1) kůže fyziologická – tělo
- 2) oděv
- 3) dům
- 4) společnost a kultura, v níž žije
- 5) planeta Země a její biosféra

Každou s dílen jsme cílili na uvědomění si jedné/dvou z těchto kůží. Protože byla účast dětí dobrovolná a nepodmíněná, bylo potřeba dopředu každou z dílen mezi dětmi dostatečně zajímavě inzerovat (plakátky) a děti uvést do tématu s danou dílnou související (tyto anotace i dílčí tematické cíle dílen uvádíme pro zajímavost v závěru).

Celý projekt byl úspěšně zrealizován v období únor až červen 2011 v týmu, jehož jádro sestávalo z autorů článku (Michal Kristýnek a Zdenka Morávková) a podle možností dalších 1-2 zde žijících zážitkových lektorů (Ivana Horáková, Petr Ovesný, Heřka Macků, Zbyněk Riedl) a 2 sociálních pracovníků OS Ester (především pro zajištění kázně a návaznosti na to, co s nimi dělají průběžně). Přes počáteční fluktuaci, někdy bolestné nastavování hranic a pravidel a tříbení osobností dětí (některé to nebavilo a šly hrát fotbal, ale museli jsme taky po první dílně dokonce odmítnout účast jedincům, kteří skupinu cíleně rozvraceli) se vykristalizovala skupina cca 12 dětí

Na článku se autorsky podílel také Michal Kristýnek, kterého profil najdete mezi autormi.

O autorovi

Zdenka Morávková

Momentálně finišuji PhD studium na fakultě výtvarných umění (téma eko-art). Hlavní oblasti praktické tvorby směřují k landartu, malbě, ilustraci, kresbě a nástěnné malbě. Tím se

částečně živím. Také jsem lektorkou Národní galerie v Praze, šéfkou kurzu Tamkamto (PŠL 2009) a ideovou spoluzakladatelkou tvořivého kurzu Triboluminiscence. Aktuálně jsem na rodičovské, ale pracuji a tvořím jak to jde. Pro inspiraci: www.zdenkarezbova.com

Autorovy nejpůlmárnější příspěvky

Kreativní dílny pro děti na okraji
Článek - 30. Leden, 2012

(především z romských, českých, ale i např. rumunských rodin), která tvořila jádro na všech kurzech a úspěšně motivovala i další k zapojení a tvorbě.

Naše závěry a doporučení vyplývající z realizace dílen

Skupinu, se kterou jsme pracovali, charakterizoval velký náboj nekoncentrované energie (u mnoha z dětí je možné diagnostikovat poruchy soustředění či poruchy chování). Výhodou skupiny ovšem bylo, že děti neměli ostych ani odpor pro zapojování se do tvůrčích aktivit – i starší z nich se vrhaly po hlavě do aktivit. Vyplatilo se je tedy na začátku nezahltit příliš pravidly či informacemi – ty je nutno vhodně našroubovat na energii v průběhu aktivity i kurzu jako celku. Každý dílčí proces musí být krátký, jasně a úderně vysvětlen a motivován. Na konci také uzavřen. Pokud trvá déle než 30 min., je vhodné zapojovat do programu aktivity na posílení koncentrace i z hlediska posilování kompetencí pro „dotahování“ aktivit (pro děti je snadné něco začít nebo dokončit, když už se to rýsuje – ale překlenout „středové pole“, kdy ještě není vidět výsledek a ztrácí se už počáteční nadšení je pro tým i děti největší výzvou).

Menší počet dětí cca 10 až 15 nám umožnil více využívat individuální přístup, který je u některých aktivit nebo méně zručných či mladších dětí nezbytný. Je výhodné dlouhodobě pracovat se stejnou skupinou dětí. Lze navazovat na témata, postupně je rozvíjet, zvyšovat vzájemnou důvěru. Jeden zastřešující koncept, jehož téma se vine všemi dílnami (zde „koncept 5 kůží“) pomáhá jít s dětmi hlouběji a ulehčuje práci lektorům, kteří by jinak pokaždé museli vymýšlet kompletně nový rámec dílny. A i děti i přes jeho značnou „filozofičnost“ jej bez problému přijaly a rozvíjely. Každou dílnu jsme však jako celek oblékli do jiného kabátku (archeologové, čarodějnice, avataři, lékaři) – masky a rekvizity s tématem související velmi rychle pomáhaly navázat bezprostřední kontakt a uvést do tématu.

Pro komunitu, z které děti pocházejí, jsou velkým tématem pravidla – velmi intenzivně vnímají jejich tvorbu a dodržování na straně lektorské „autority“, hůř na své. To se zpočátku může jevit lektorům nefér, ale dá se toho využít k tvorbě vzájemné dohody – „kontraktu“, který zase vyjadřuje rovný a respektující přístup. Tato dohoda (shrnutí konkrétních a jasných pravidel, které navrhnou děti) visela v podobě plakátu uvnitř chaty, aby bylo vždy možné se na ni odvolat. (např. hrát férově, nebit ostatní, podílet se na aktivitách, podělit se, říkat „děkuji“, „prosím“, „promiň“, nemluvit sprostě, nekouřit, naslouchat atd.). Je důležité, aby všichni lektori na všech akcích byly v přístupu k dětem jednotní a sami pravidla respektovali a nevytvářeli tak pro děti různý výklad pravidel či hodnotový zmatek. Děti navíc každé této nejednotnosti dovedou velmi dobře zneužít ve svůj prospěch a lektory se pokusit „chytit na švestkách“. Především hyperaktivní děti jsou velmi kontaktní, rády se lektorů dotýkají, věší se na ně, občas zkouší, co lektor vydrží... ale pozor!!! – především u romských dětí je jakýkoliv tělesný trest či kontakt z pozice „gádžovské“ autority (byť jen v náznaku či nechtěně) dětmi a hlavně jejich rodiči vnímán jako útok na celou komunitu a může vést k velmi závažným důsledkům pro lektora, kurz i organizaci – je absolutně důležité mít tuto tenkou hranici stále na paměti.

Velmi důležité je, aby se lektori „na place“ střídali a dokázali si na kurzu vytvořit a především uhájit svůj vlastní prostor, kde můžou oddychnout a načerpat energii. Děti jsou velmi citlivé na pocit, který z lektorů mají – připravený, odpočatý, sebejistý a motivovaný lektor zvládne za použití malých prostředků hodně, ale naopak vystresovaný lektor se propadá do spirály vzájemné frustrace sebe i skupiny a je třeba, aby si byl vědom, že „na sílu“ nebo „výdrž“ to u této skupiny nikdy „vyhrát“ nelze. Pokud je zadání neatraktivní či skupina není vhodně fokusována či energeticky nastavena je mnohdy

Články Vydání Autoři

vyčerpávající pro lektora znovu a znovu vracet pozornost k tématu – v tom momentě jsme obvykle zařadili nějaké cvičení na pozornost nebo hru pro vybití energie – děti si na ně postupně zvykly a sami je (občas až příliš) vyžadovaly.

Velkou kapitolou je evaluace a zpětná vazba k dětem. Zde nám byl velkým pomocníkem koncept „Respektovat a být respektován“ (autora K. Kopřivy). Doporučuji tvořit formy a způsoby ocenění společně s dětmi na kurzu. Snažili jsme se důsledně nepoužívat jako odměnu sladkosti a celkově přestat používat systém odměn a trestů a nahrazovat ho prací s motivací dítěte k zvládnutí úkolu (ukazovat smysluplnost nebo zábavnost samotných činností; lektori se sami zapojují, ukazují dětem, že je to baví, že v tom nachází smysl,...). Zpočátku je to u těchto dětí opravdu těžké, otázky typu „co za to?“, „dáš mi bombón?“, „můžu jít pak kouřit“ jsou časté, ale trpělivost v uhlídání si hranic a konceptu se vyplatí.

Snažili jsme se dětem dávat pozitivní zpětnou vazbu v maximální možné míře - jako podporu a nástroj k budování důvěry. Nehodnotit však z pozice autority a neudělovat ani pozitivní ani negativní nálepky jejich osobností (na to jsou speciálně romské děti velmi citlivé) a důsledně používat respektující rovný a spolupracující přístup a všimnout si všech drobných činností, kde a kdy např. bylo dítě aktivní, spolupracující, pomáhající, zapojené. Maximálně zvýraznit, co konkrétně se dítěti ve spolupráci s lektorem podařilo. V pokročilejší fázi - při vybudování vzájemné důvěry - přináší výborné výsledky „autoevaluace“ formou krátké a jednoduché reflexe, ve kterých mohly děti vyjádřit, co se jim na aktivitě líbilo nebo nelíbilo (vždy konkrétně). Doporučuji výtvořů dětí vystavovat přímo na místě konání dílen. Ukazovat tak cenu jejich výtvořů a pomocí nich místo zkrášlovat a vytvářet z něj „domov“.

Považujeme za velice důležité brát děti do prostředí, které je krásné, příjemné, uklizené a útulné nebo je učit takové prostředí vytvářet. Vnější svět je odrazem našeho vnitřního rozpoložení a naopak. Má-li dítě chaos v sobě, může mu pomoci v jeho transformaci pohyb v čistém a harmonickém prostředí. Prostor konání dílny by tedy nemělo být neuklizené a špinavé - tím ukazujeme dětem „normu“. Původně neútulný prostor lovecké chaty na Růženci se tvorbou dětí příjemně zabydlel a proměnil. Během samotné dílny, ale bývá poměrně nepořádek a chaos. Bylo by vhodné mít malou oddělenou místnost na uložení lektorského materiálu a osobních věcí.

Všimli jsme si, že děti z romských rodin mají svůj osobitý temperament, jsou od přírody velmi citlivé k vnímání barev, zvuků a také velmi rytmické a muzikální. Toho se dá velmi dobře využít k motivaci jich samotných i dalších (je například dobré znát pár romských slov, písničku ap.). Mezi dětmi sice občas proběhly národnostní narážky, ale nebyly nijak vyhocené a jejich ventilace a usazení do kontextu pomáhaly budovat důvěru. V přístupu k tvorbě či v „šikovnosti“ jsme však velké rozdíly nezaznamenali – naopak smíšená skupina z romů a neromů (českých, ale třeba i rumunských dětí) pomohla tvořit v této generaci most, který v tomto kraji u starších generací mezi jednotlivými národnostmi stále chybí. Dílny jen pro romské děti, mohou navíc u jiných neromských, ale rovněž sociálně slabších rodin vyvolávat závist či pocit nedůvěry a vytvářet tak další bariéru.

Anotace a tematické cíle dílen projektu:

Téma 1 „kůže fyziologická – tělo“ - dílna „Uzdravená nemocnice“

anotace:

Zavítáme do neobvyklé nemocnice a staneme se jejími doktory i pacienty. Zažijeme,

jaké to je být na chvíli v kůži někoho jiného. Uděláme si protézu části těla, prozkoumáme svou kůži. Budeme slyšet očima, cítit ušima a vidět rukama. Nakonec zažijeme tajemný okamžik znovuzrození!

tematické cíle:

- zpracovat téma a zažít magický moment oživení a uzdravení původně nemocné a zohavené bytosti (přeměna)
- kreativní působení na prostředí, ve kterém jsme
- vnímat své tělo a zkusit vymodelovat jeho části
- technika malby na textil - původně bílá („nemocniční“ trička), si sám každý dotvoří dle svého a dává tím najevo svou individualitu

Téma 2 „oděv“ - dílna „Čaro-rejdní“

anotace:

Zveme vás na čarodějný víkend plný kouzel a magie. Vyrobíme si vlastní oděv, vymyslíme zaklínadlo a večer upálíme zlé a temné čarodějné síly. Ty dobré a silné si ponecháme. Vytvoříme veliké plátno, které se stane součástí krajiny i našeho obydlí.

tematické cíle:

- tvorba vlastním tělem (různá gesta a výrazy jako prostředek non-verbální komunikace – tvorba pláten a la Jackson Pollock)
- zpracovat téma oděv (obal, oděv, tvář; oděv může vyjadřovat náladu nebo symbolizovat vlastnosti člověka)
- práce s vlastnostmi a jejich transformace pomocí rituálu odložení starého roku, zimy, negativních vlastností (pálení čarodějnic) a akcentovat to dobré, co zůstává

Téma 3 a 4 „dům, společnost a kultura“ - dílna „Záhadné civilizace a jejich podivná obydlí“

anotace:

Pojďte s námi na výpravu za záhadnými civilizacemi. Jak asi žily? Jak by mohlo vypadat jejich božstvo nebo obydlí? Navrhne a postavíme pro ně dům. Další den se vydáme po stopách dávné tajemné civilizace a zkusíme být badateli - archeology. Z nalezených vykopávek znovu složíme nejen roztroušenou bytost, ale vytvoříme i komiks a mapu z celého putování.

tematické cíle:

- na příkladu různých kultur vyjádření různých kulturních pozadí účastníků a jejich vzájemné pochopení
- tvorba vlastního obydlí (stavba „bunkru“), včetně návrhu a kulturního prostředí s akcentem na funkčnost a použití přírodních materiálů, na motivu božstva kultura explikace spirituálních hodnot účastníků
- tvorba archeologické vykopávky – použití přírodních i „recyklovaných“ materiálů, které je možno nalézt v našem okolí a jejich kompozice do celku pomocí sádky

téma 5 „planeta“ - dílna: „Planeta ožívá“

anotace:

Zveme vás na průzkum planety Země. Dostaneme se až k jejímu žhavému tepajícímu

jádra. Budeme přidávat vrstvu po vrstvě, až nám vznikne obří koule plná kamenů, rostlin, zvířat a různých bytostí. Každý z nás se stane Avatarem, vznešeným a důležitým ochráncem nově vzniklé planety!

tematické cíle:

- tvorba vrstev naší planety z reálných přírodních materiálů – žhavé jádro, horninový obal, půda, rostliny a civilizace, ochrana přírody naší planety a vědomí jejího ohrožení
- kontinuita - vytvořit na chatě různě galerii - vystavit velkoformátové „malby“ z předchozích dílen a „galerii“ dotvořit novou technikou tisk na textil (obrazy, ubrusy, závěsy)
- integrace zážitkem magického momentu symbolického odeslání vzkazu z planety Země na jinou planetu - prostřednictvím vlastnoručně pomalovaných „hořících balónů“

© Copyright 2010-2015 Gymnasion, o.p.s.

Vydavatel: Gymnasion, o.p.s., V Kukle 336/3, 779 00 Olomouc 9; IČ: 28585861

Šéfredaktor: Ivo Jirásek, kontakt: sefredaktor@gymnasion.info.

Grafický design: Vladimír Halada; Autorská práva vykonává vydavatel. Jakékoliv užití částí nebo celku díla, zejména rozmnožování a šíření jakýmkoli způsobem, mechanickým nebo elektronickým je možné jen se souhlasem vydavatele. Za obsah jednotlivých příspěvků odpovídají jejich autoři.

Tištěný Gymnasion: Pro více informací nebo v případě problémů s objednávkou kontaktujte:

Skautské století

in Recenze

Mimořádné výročí vztahující se k mimořádným událostem si zcela jistě zaslouhuje i mimořádné připomenutí. Velká kniha *Skautské století* patří mezi takové mimořádné počiny nejenom svým rozměrem.

Jsme na samotném počátku roku, v němž si mj. připomeneme 100 let organizovaného pobytu v přírodě v naší zemi. Na podzim by měla proběhnout na akademické půdě v Olomouci odborná konference, která by se měla nejenom ohlédnout za historií českého skautingu a lesní moudrosti. Zda se woodcraftéři rozhodnou přihlásit se ke svému století (*Děti živěny* Miloše Seiferta byly založeny právě roku 1912) nějakým publikačním počinem, to zatím nevím. Velkoryse však pojalo přiblížení své historie *Tiskové a distribuční centrum* organizace *Junák - svaz skautů a skautek ČR*. Velkorysost se projevuje jak u zajímavé koncepce, tak u množství materiálu sesbíraného desítkami spolupracovníků, ale také u stovek obrazových reprodukcí, i u plnobarevného tisku a grafického pojetí (spřátelenost mezi skauty a Gymnasionem můžeme deklarovat nejenom prostřednictvím osoby Michala Stránského, grafika jak této zajímavé knihy, tak všech 11 tištěných čísel zážitkově-pedagogického časopisu).

To podstatné však není zakotveno ve viditelné velkorysosti, ale v umné propracovanosti. Kdo se o skautské hnutí dosud pramálo staral, může se dotknout jeho základních hodnot prostřednictvím skautského slibu, zákona a hesla. Kdo se chce seznámit se základními a nejzřetelnějšími projevy jeho fungování a existence, začte se do částí přibližujících konkrétní témata (např. družina a oddíl, tábory, zkoušky a odbornosti, kroj, klubovna, hry, závody, literatura...). Kdo je zaměřen historicky, přiblíží si století v 11 kapitolách (ne zcela se odrážejících ve společenském a státním uspořádání; skautské dějiny v Čechách vedou od předchůdců a zakladatelů přes čtyři prvorepublikové etapy k opakovaným zákazům a obnovám až k optimistickému pohledu do přicházející budoucnosti). Kdo je spíše na lidi než na historická fakta, užije si podrobné představení 32 nejvýraznějších vůdčích osobností. Kdo preferuje příběhy, začte se do povídek a deníkových záznamů. Kdo je naopak obrazovým fandou, ulpí zrakem delší dobu na fotografiích, dokumetech, artefaktech, zpřítomňujících historii i současnost. Kdo je precizní, ten ocení kalendárium s daty, základní data náčelníků, náčelních a starostů, vždy spojené s podobiznami. A kdo je těkavý a potřebuje rychlou změnu? Ten ocení kaleidoskopicky podané úryvky, útržky či záblesky zajímavosti - dozvíte se např., kdy byl vyobrazen první skautský odznak, kdy se poprvé objevilo slovo "scout" ve Svojsíkově diáři, že první filmový záznam skautů v českých zemích pochází už z léta 1913, a že se ve 20. letech pořádaly letní tábory u Jadranu. Co všechno byste si nedokázali vymyslet, a přitom se to stalo? Třeba že bylo přijmení Junák vybráno pro nalezeného šestiměsíčního chlapce, že při poválečné dvouletce si zaznamenávali junáci odpracované hodiny na pomoc státu do budovatelských průkazů, že za činnost v českém Junáku byl udělen Řád práce... Ale tyto pikošky jsou opravdu pouhým kaleidoskopem, uváděným na závěr každé kapitoly, každého historického období, uzavírající tak pravidelnou strukturu předávaných informací přibližujících jednotlivé fenomény slévající se do mnohavýznamového symbolu označení český skauting.

Knihou můžete listovat a namátkou vybírat momenty, které vás osloví. Můžete se

Skautské století: dobrodružný příběh 100 let českého skautingu

Roman Šantora (Ed.), Václav Nosek, Slavomil Janov, Václav Dostál

Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR ve spolupráci s vydavatelstvím Mladá fronta, 2012, 253 stran

rozměry: 21,5x30 cm

ISBN 978-80-86825-72-4

www.skaut.cz/obchod

350 Kč (doporučená cena 500 Kč)

O autorovi

Ivo Jirásek

Profesor Univerzity Palackého přednášející na Fakultě tělesné kultury UP. Po dvě desetiletí byl instruktorem Prázdninové školy Lipnice, patnáct let působil jako lektor Outward Bound - Česká cesta, s.r.o., stál u zrodu a

profilaci časopisu Gymnasion, spoluzakladatel o.p.s. Gymnasion

Články Vydání Autoři

zaměřit na strukturu každé kapitoly (Ohlédnutí; Album; Příběhy; Fenomény; Osobnosti) a prodrat se stoletím prostřednictvím těch částí, jež jsou vám nejbližší. Můžete se vracet a přeskokovat. Ale můžete číst také postupně, vytrvale a v celku. Protože každé slovo, které tato kniha přináší, někdo napsal, každý obrázek někdo vybral a každý detail někdo promyslel, abyste do rukou nedostali náhodnou snůšku zaplněných listů, ale ucelené dílo. Dílo vsutku úctyhodné.

Zdá se, že bude o výsledek celého procesu opravdový zájem: jak uvádí na svých stránkách TDC Junáka, jen za první den se na semináři v Praze prodalo 150 kusů. A jak vím odjinud - už teď se chystá dotisk! Potřebujete-li více informací, abyste se mohli zodpovědně rozhodnout, zda si výpravnou knihu pořídíte do své knihovny, můžete se podívat na prezentaci na stránkách

<http://obchod.skaut.cz/publikace/skautskahistorie/skautskestoleti?ItemIdx=3>

Autorovy nejpulárnější příspěvky

Čas volnosti – čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase

Článek - 8. Červen, 2014

Mýtus Věčného Žida (Legendy o Ahasverovi)

Článek - 24. Leden, 2014

Svoboda

Článek - 8. Červenec, 2010

Neúspěch

Článek - 25. Květen, 2010

Učit (se) příběhem: Komenského Labyrint a didaktické možnosti narativní alegorie

Článek - 19. Prosinec, 2014

© Copyright 2010-2015 Gymnasion, o.p.s.

Vydavatel: Gymnasion, o.p.s., V Kukle 336/3, 779 00 Olomouc 9; IČ: 28585861

Šéfredaktor: Ivo Jirásek, kontakt: sefredaktor@gymnasion.info.

Grafický design: Vladimír Halada; Autorská práva vykonává vydavatel. Jakékoliv užití částí nebo celku díla, zejména rozmnožování a šíření jakýmkoli způsobem, mechanickým nebo elektronickým je možné jen se souhlasem vydavatele. Za obsah jednotlivých příspěvků odpovídají jejich autoři.

Tištěný Gymnasion: Pro více informací nebo v případě problémů s objednávkou kontaktujte:

Smysl zážitkové pedagogiky při práci s dospívajícími z pěstounských rodin a dětských domovů

in [Můj pohled](#)

1. Dva roky práce s mládeží, která má „jen“ problém s identitou

K rozhodnutí, napsat tento článek, mě vedly dva roky intenzivní práce s dospívajícími z pěstounské péče a dětských domovů. Dva roky jsem vedl projekt psychosociálního výcviku s touto cílovou skupinou. Během těchto dvou let se mnozí z chlapců a dívek stali zdrojem inspirace a motivace k práci s lidmi, kteří mají z různých důvodů horší startovní pozici. Vedly k obnažení a zhroucení stereotypů. Vedly k úvahám o poměru vlivu genetických vloh a výchovy na zrání jedince.

Z této cílové skupiny jsme měli velký respekt a cíleně jsme preventivně pracovali s řízením rizika. Dva roky projektu mně a můj tým naplnili motivací se věnovat dané cílové skupině.

V průběhu těchto dvou let jsem také nastoupil na základní školu jako školní psycholog. Má zkušenost při práci s jednotlivci a skupinami na škole mě stále znovu vede k poznání, jak těžkou má práci pedagog, který stojí před třídou, ve které je 29 dětí. Nemá k dispozici tým, který by mu pomohl zaujmout pozornost dětí. K dispozici má 45 minut, ve kterých si musí zjednat respekt, pozornost třídy, pracovat s jejich motivací a někdy také odolávat různým testům autority.

V porovnání se situací klasického vyučování a práce s mládeží vystupuje stále silněji otázka o možnostech zážitkové pedagogiky.

2. Kontext a popis projektu

Iniciátorem projektu bylo Informační středisko Mikuláš. Podporuje metodicky a edukativně pěstounské rodiny. Zástupce této organizace oslovil Outward Bound – Prázdninová škola Lipnice (OB-PŠL) a vyzval nás ke spolupráci. Spolupracovali jsme na celkem čtyřech zážitkových kurzech pro děti z pěstounských rodin a dětských domovů dva roky.

První rok (2010) se projekt jmenoval Cestou k sobě, rok následující projekt nesl název Cesta hrdinů. Primárně byl určen pro dospívající z pěstounských rodin, neobsazená místa byla nabídnuta do dětských domovů. Každý rok jsme realizovali dva šestidenní kurzy, s účastníky jsme pracovali i v období mezi nimi. Šlo o koedukované skupiny, první rok převažovaly dívky, druhý rok chlapci.

Oba roky byly poměrně úspěšné. Podařilo se nám plnit cíle, které jsou podrobněji rozepsány dále. Především se podařilo vědomě a cíleně pracovat s řízením rizika, a to jak v oblasti psychické, tak fyzické. Při přípravě jsme zvažovali práci s divadlem a dramaterapií, různé životní role. Nakonec jsme zůstali velmi při zemi a realisticky stanovili cíle. Ty jsou rozepsány dále.

Důležité bylo vytvoření uzavřeného diskuzního internetového fóra. Jednalo se o virtuální prostor, internetové stránky, které týmu umožňovaly intenzivnější kontakt s účastníky. To podporovalo vazby vytvořené na kurzu. Vztahy se posilovaly jak mezi účastníky navzájem, tak i mezi účastníky a lektory. Měli jsme také větší přehled o případných rizicích a mohli intervenovat. Například jsme doporučili psychoterapeuta v místě trvalého

O autorovi

Petr Válek

Klinický a školní psycholog. Lektor Outward Bound - Prázdninová škola Lipnice a Česká cesta, ve kterých se zabývá nejčastěji řízením psychického rizika, rozvojovými a diagnostickými kurzy, kurzy pro dospívající z pěstounských rodin a dětských domovů.

Lektor Ligy otevřených mužů.

Autorovy nejpoblárnější příspěvky

Smysl zážitkové pedagogiky při práci s dospívajícími z pěstounských rodin a dětských domovů

Článek - 2. Únor, 2012

Smysl zážitkové pedagogiky při práci s dospívajícími z pěstounských rodin a dětských domovů

Článek - 5. Červen, 2013

bydliště. Internetové fórum také umožňovalo pokračování programu, který začal na kurzu. Šlo o rozvojové rozhovory s koučovacími potenciálem. Ty se poté odehrávaly v uzavřených místnostech právě na tomto fóru.

Velkým, a úspěšným experimentem, bylo přizvání účastníků prvního projektu do realizačního týmu projektu druhého.

3. Účastnická skupina – charakteristika

Dospívající v pěstounských rodinách jsou velmi nesourodou skupinou. Zřetelné byly rozdíly v intelektu a sociální zdatnosti jednotlivců. Někteří z účastníků mají v historii celou řadu projevů poruch chování. Jde o agrese, ať již orientovanou ven nebo vůči vlastní osobě. Časté byly útoky z domu, drobné krádeže, konflikty se sourozenci, pěstouny nebo personálem dětského domova. Problémem, který se nám také objevil na kurzu je sexualizace vztahu, tedy snaha o využití sexuality pro zvýšení atraktivity ve skupině. V kombinaci s demonstrativním sebepoškozováním jde o tvrdou a nebezpečnou manipulaci.

Tyto projevy rizikového chování se však dají nalézt v jakékoli skupině adolescentů. Společným jmenovatelem naší skupiny je však výrazný problém s vlastní identitou. Jejich biologičtí rodiče se o ně nestarají, ať již důvodem je jejich úmrtí, výkon trestu, vlastní nezralost nebo třeba nedostačující míra rodičovské lásky. Jejich pěstouni jim často poskytují veškerou emocionální péči, uspokojení základních životních potřeb. Proto pěstouni často nechápou, proč mají dospívající i děti touhu se s biologickými rodiči potkat. Pěstouny to zraňuje a obávají se, že přes veškerou péči je děti opustí. S otázkou identity souvisí otázka důvěry a bezpečného sdílení. Co tedy chceme a můžeme těmto mladým lidem nabídnout?

4. Potřeby mladých lidí z pěstounských rodin a dětských domovů

Důvěra

Rodiče nám dodávají pocit bezpečí. Jedná se o ochranu před světem, uspokojování základních potřeb, podporu a útěchu v různých životních kolizích. Děti, které se dostaly do pěstounských rodin nebo dětských domovů, mívají absenci této základní důvěry ve svět, který je bezpečný. Komunita a kolektivy pro ně bývají často zdrojem soupeření o zdroje, boje o pozornost autorit. Nemohli jsme ovlivnit jejich základní důvěru ve svět a lidi, pokusili jsme se však o ovlivnění postojů.

Chtěli jsme, aby zažili pocit bezpečí a důvěry ve skupině. Aby získali zkušenost s fungující komunitou, kde se problémy mohou otevřeně řešit. Naším cílem bylo, aby si vyzkoušeli možnost otevřeného projevení vlastního názoru, i když je menšinový nebo nepopulární.

Sebedůvěra

Problémy s identitou vedou často také k poruchám sebehodnocení, často také k neadekvátním reakcím na zátěžové a konfliktní situace, které život přináší. Naším cílem bylo nabídnout účastníkům zážitek, jehož zpracováním by získali oporu do dalšího života. Aby našli vlastní zdroje, které pak mohou sami využívat.

Učení nápodobou

Chtěli jsme je také ovlivňovat vlastním příkladem. Proto jsme kladli důraz na vyvažování partnerského přístupu a jasného nastavování hranic. Pravidla jsme vytvářeli dohromady – dospívající i lektori. Základní zásada poté byla – pravidla platí jak pro lektory, tak pro účastníky. Na kurzu byl například striktně zakázán alkohol, pro účastníky (někteří byli již

plnoletí) to bylo přijatelnější o to více, že lektori respektovali toto pravidlo také.

5. Cíle projektu a jejich naplnění

Témata kurzu byly dvě – důvěra a odvaha. Důvěra v sebe, ve skupinu, důvěra k lidem mimo kurzovní prostředí. Odvaha ve smyslu hrdinského činu, kterým může být třeba i překonání ostychu a sebevypádku před skupinou.

Jak již bylo uvedeno výše, projekt obnášel dva kurzy, s dospívajícími jsme ale pracovali i v mezidobí.

Na prvním kurzu jsme téma důvěry a odvahy zpracovávali spíše v bezpečné, uzavřené skupině. Na druhém kurzu jsme pracovali na tom, aby pocit základní důvěry a odvahy k hrdinským činům přenášeli i do reálného života.

Cíle prvního kurzu:

A, Účastníci vytvoří komunitu, kde budou moci sdílet zážitky a řešit případné konflikty.

B, Účastníci si identifikují individuální oblast, ve které je pro ně nejtěžší vykročit z komfortní zóny (skok na vysokých lanech, sebezprezentace před skupinou, sociální vztahy a další).

C, V oblasti, kterou si identifikují, vykročí z komfortní zóny – úspěšně tak zvládnou hrdinský čin.

Všechny cíle byly ještě dále specifikovány, měly také kvantifikovaná kritéria, která určovala míru jejich naplnění.

6. Naplnění cílů kurzu

V naplnění cílů kurzu se diametrálně odlišují oba dva roky projektu. Na prvních dvou kurzech jsme například řešili drobné krádeže, které výrazně nabourávaly důvěru ve skupině. Toto nepříjemné téma jsme však otevírali v rámci komunitních setkání a snažili se o jeho konstruktivní zpracování. Zřetelné však bylo, jak se po každé krádeži navýšila nedůvěra a podezřívání. To mělo samozřejmě vliv na sdílení a otevřenost ve skupině. V prvním roce se nicméně podařila práce s hrdinskými činy a jejich přenosem do reality. Jednak si každý z účastníků vyzkoušel překonat výzvu, která pro něj byla náročná. Šlo například o překonání strachu z výšky, pozitivní překonání vlastních fyzických limitů, vystupování před skupinou a další. Výborně zafungoval rozvojový program, kdy na prvním kurzu účastníci definovali konkrétní cíl, kterého chtějí dosáhnout a pak na něm spolu s lektory pracovali po celou dobu trvání projektu. Šlo například o zlepšení vztahu s přestoupy, větší míru osamostatnění, dokončení školy i přes konflikty se spolužáky a jiné.

V průběhu druhého roku byla skupina výrazně semknutější, krádeže se neobjevily vůbec. Komunita také integrovala všechny členy, i když u některých si to žádalo větší intervenci lektorů. Neobjevovaly se náznaky šikany, téměř nikdo nebyl outsider. Skupina umožnila projevení i méně průbojným členům, ti naopak dostávali podporu lídrů. Menší zájem byl však o práci na rozvojových tématech, přenos hrdinských činů do reality byl méně intenzivní.

Přesto lze oba roky projektu hodnotit tak, že se podařilo naplnění stanovených cílů.

7. Možnosti zážitkové pedagogiky při práci s danou účastnickou skupinou

S dospívajícími jsme navázali vztah. Zažívali jsme s nimi emočně vypjaté situace. Zvláště odjezdy z kurzů domů byly někdy doprovázeny zvlhnutím očí. Zpětnou vazbou pro nás byly informace pěstounů, kteří jednak popisovali, že jejich svěřenci o kurzech neustále hovoří, často si však také všimli změny v chování chlapců i děvčat. Větší sebedůvěra, konstruktivnější řešení konfliktů, vyšší schopnost vlastní sebereflexe.

Za trvání projektu jsme nemohli a nechtěli měnit osobnost lidí, kteří s důvěrou přijeli na náš kurz. Snažili jsme se však ovlivnit postoje k sobě i okolnímu světu.

Účastníky jsme nesytili informacemi, ale vedli je k rozvoji sociálních kompetencí – asertivitě, empatii, dodržování hranic a toleranci.

Když o tomto projektu hovořím s učiteli, naplňuje mě to hlubokou důvěrou, že pracovat na rozvoji těchto dovedností se dá téměř s kýmkoli. Zážitková pedagogika umožňuje bezpochyby hluboké změny. Pro naši skupinu ale tento druh práce vyžadoval enormní energetické zatížení, a to v poměrně širokém týmu. Kromě vedení programu a jeho rozborů šlo také o přesnou diagnostiku skupiny a rizikových jednotlivců, případně krizovou intervenci. Kvalitní program také obnášel velkou materiálovou náročnost. A samozřejmě čas. Když občas srovnávám zážitkovou pedagogiku s klasickým školním vyučováním, nezbyvá mi než vzdát holt těm kantorům, kteří i přes veškeré obtíže spojené s jejich posláním zůstávají optimisty.

Na konci druhého kurzu nás účastníci intenzivně přemlouvali, abychom pro ně udělali pokračovací, třetí kurz. Usmívali jsme se a těšili se, až budeme sami a z našich beder slehne ta obrovská tíže odpovědnosti a stálé koncentrace.

© Copyright 2010-2015 Gymnasion, o.p.s.

Vydavatel: Gymnasion, o.p.s., V Kukle 336/3, 779 00 Olomouc 9; IČ: 28585861

Šéfredaktor: Ivo Jirásek, kontakt: sefredaktor@gymnasion.info.

Grafický design: Vladimír Halada; Autorská práva vykonává vydavatel. Jakékoliv užití částí nebo celku díla, zejména rozmnožování a šíření jakýmkoli způsobem, mechanickým nebo elektronickým je možné jen se souhlasem vydavatele. Za obsah jednotlivých příspěvků odpovídají jejich autoři.

Tištěný Gymnasion: Pro více informací nebo v případě problémů s objednávkou kontaktujte: